

WAS 124404
M.122817

รายงานการวิจัยนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เรื่อง

การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล

บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

THE STUDY OF HOUSEHOLD WAST MANAGEMENT OF
RECYCLING BANK MEMBER, BAN NONGBUA, SONGNOKTEN SUB - DISTRICH,
PHOL DISTRICH, KHONKAEN PROVINCE

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASAKHAM UNIVERSITY

นางสาวนิอร รุดชาติ

สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นางสาวจิตรหทัย พันธุ์สระน้อย

สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รับ
วันลงทะเบียน: 27 พ.ค. 2559
เลขทะเบียน: ๒๐. 250750
เลขเรียกหนังสือ: ๖๒๘.3 ๖๓๑๓ ๒๕๕๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2559

๒.๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2559)

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากบุคลากรหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผศ.ดร.สมสงวน ปัสสาโก ผู้อำนวยการสถาบันและพัฒนา ผู้สนับสนุนทุนการวิจัย ประเภทงานวิจัยตามภารกิจและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทรงศักดิ์ ปัดสินธุ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ สิ่งแวดล้อม ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อาจารย์ ดิษยพงศ์ ทกสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และอาจารย์พิชญ์ทิพา สุวรรณศรี อาจารย์ประจำ สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และที่เสียสละให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำตลอดจนการแนะนำเกี่ยวกับแบบสอบถามและเอกสารอ้างอิงมาเสริมแนวทางการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณาจารย์สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ขอขอบพระคุณนายวินัย พันธุ์สระน้อย นางพรรณทิตา พันธุ์สระน้อย นายสุนทร มุลธิโต นายบุญเกิด นามบุญ และนายบุญเพ็ง โนบรรเทา ที่อนุญาตให้เก็บตัวอย่างในพื้นที่ อีกทั้งให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ในงานวิจัยเพิ่มเติมผู้วิจัย

ประโยชน์และคุณค่าจากงานวิจัยนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา - มารดา ครู - อาจารย์ ที่มีส่วนให้ชีวิตและปัญญาแก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ

นือร รุดชาติ
จิตรหทัย พันธุ์สระน้อย

2559

หัวข้อวิจัย : การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่ม
ธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัด
ขอนแก่น

ผู้ดำเนินการวิจัย : นางสาวนอร รุดชาติ
นางสาวจิตรหทัย พันธุ์สรน้อย

หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปีที่ทำวิจัยสำเร็จ : 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิก
กลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ศึกษาปัจจัยการ
จัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกนก
เต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ระยะเวลาในการอยู่อาศัย ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน
อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยภายในครัวเรือน จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน และศึกษาปัญหาและแนวทาง
ในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบล
โสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะ
รีไซเคิล จำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F - test (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล ที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย ระดับการศึกษา
อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีการจัดการ
ขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน มีพฤติกรรมโดยรวมและรายด้านในการจัดการขยะมูลฝอยของสมาชิก
ในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล ไม่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยโดยรวมและรายด้านทุกด้านเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของ
สมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย
ดังนี้ ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านการได้รับความรู้และข่าวสารด้าน
การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด ด้านการกำจัดขยะเปียก และด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่

TITLE : The study of household waste management of recycling bank member, Ban Nongbue, Sognokten Sub - district, Phol District, Khonkaen Province

RESEARCHER : Miss. Nior Rudchat Miss. Chithathai Pansranoi

FACULTY : Rajabhat Maha Sarakham University

YEAR : 2016

ABSTRACT

The research aims to study solid waste management at household waste recycling sector of Ban Nongbue, Sognokten Sub - district, Phol District, Khonkaen Province. Factors solid waste management at household waste recycling sector of Ban Nongbue, Sognokten Sub - district, Phol District, Khonkaen Province . Time to live Education of household head, household income is the main occupation. Number of household members and study the issue and ways to manage solid waste in the household waste recycling sector of Ban Nongbue, Sognokten Sub - district, Phol District, Khonkaen Province. The samples used in this study were members of the Group of 68 recycling tool used in the study were statistically analyzed questionnaire data. Including frequency, percentage, mean, standard deviation, and F - test (ANOVA) results were found.

1. Waste Recycling Group member banks. A period of residence. Primary education level, occupation, household income per month. And the number of household members differently. Solid waste management at the household level. Behavior and the overall management of solid waste in the waste recycling sector. not different

2. Factors and specifically about every aspect of solid waste management at the household level in the sector of waste recycling. Practice regularly Sort by descending below the average of the dumping of solid waste. The collection of solid waste. The gain knowledge and information on the segregation of solid waste before disposal. The wet waste and bringing the waste to new use.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
พื้นที่ทำการศึกษาวิจัย	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ	9
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม	13
แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานของที่อยู่อาศัย	15
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	17
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
กรอบแนวคิดของงานวิจัย	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
เครื่องมือในการวิจัย	30
การสร้างเครื่องมือการวิจัย	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสภนก เต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	34
การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสภนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	36
การเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่ม ธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสภนกเต็น อำเภอฟล จังหวัด ขอนแก่น	43
ปัญหาและแนวทางในการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่ม ธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสภนกเต็น อำเภอฟล จังหวัด ขอนแก่น	48
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	49
สรุปการวิจัย	49
อภิปรายผล	50
ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	58
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	59
ประวัติผู้วิจัย	63

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงรายชื่อคณะกรรมการของธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนก เต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	23
3.1	แสดงข้อมูลจำนวนครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	28
3.2	แสดงข้อมูลจำนวนครัวเรือนและกลุ่มตัวอย่างของการจัดการขยะมูลฝอยใน ระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกนก เต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	29
3.3	แสดงตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 2	31
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้าน หนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น	35
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน	36
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการได้รับความรู้และข่าวสาร	37
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย	38
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	39
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	40
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่	41
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการกำจัดขยะเปียก	42

	หน้า
4.9 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบล โสภนกก เต็มอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย	43
4.10 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบล โสภนกก เต็ม อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตามระดับการศึกษา	44
4.11 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบล โสภนกก เต็ม อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตามอาชีพหลัก	45
4.12 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบล โสภนกก เต็ม อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตามรายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน	46
4.13 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบล โสภนกก เต็ม อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	47

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	พื้นที่ขอบเขตบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น....	7
2.2	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	27

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันถือเป็นปัญหาสำคัญมากของโลก เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้รับผลกระทบด้านมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีสภาพที่เสื่อมโทรมลงจากอดีตมาก โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอยที่มีปริมาณของขยะเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ วัน จนก่อให้เกิดมลพิษ ปัญหาขยะมูลฝอยถือเป็นปัญหาควรให้ความสำคัญและการแก้ไขอย่างเร่งด่วนไม่ว่าจะในระดับชุมชน ระดับประเทศ หรือแม้แต่ระดับโลก ในปี 2556 กรมควบคุมมลพิษสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7,782 แห่ง พบว่า ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยรวม 26.77 ล้านตัน โดยขยะมูลฝอยร้อยละ 46 มาจากองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 38 มาจากเทศบาล และร้อยละ 16 มาจากกรุงเทพมหานคร จากขยะมูลฝอยปริมาณ 26.77 ล้านตัน แบ่งเป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดแบบถูกต้องจำนวน 7.2 ล้านตัน (ร้อยละ 27) ปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่ได้ถูกกำจัดแบบถูกต้อง 6.9 ล้านตัน (ร้อยละ 26) ปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่ได้เก็บขนทำให้ตกค้างในพื้นที่ 7.6 ล้านตัน (ร้อยละ 28) และปริมาณขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5.1 ล้านตัน (ร้อยละ 19) (กรมควบคุมมลพิษ. 2557) ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยรวม 2,490 แห่ง แต่เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกต้องเพียง 466 แห่งเท่านั้นหรือคิดเป็นร้อยละ 19 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 81 นั้นเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกต้อง เช่น เทกองกลางแจ้ง เผาในที่โล่ง ลักลอบทิ้ง เป็นต้น

จังหวัดขอนแก่น เป็นเขตพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนจำนวนมาก เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญ เป็นศูนย์กลางทางการปกครอง การคมนาคม การศึกษา การแพทย์ อุตสาหกรรม และเศรษฐกิจ จึงทำให้มีประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นขยะมูลฝอยก็เพิ่มมากขึ้นด้วย จังหวัดขอนแก่นเป็นพื้นที่หนึ่งที่พบปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหลายพื้นที่ด้วยกัน โดยเฉพาะในพื้นที่บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่นเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ถือว่ามีความสะอาดทางเศรษฐกิจที่ดี ตำบลโสกนกเต็นมีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน 1358 ครัวเรือนที่ต้องรับผิดชอบในการจัดเก็บขยะ ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งที่พบปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด ปัญหาที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ ขยะถูกทิ้งในที่สาธารณะและมีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น คนขาดจิตสำนึกขาดความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การจัดพื้นที่สำหรับทิ้งขยะในชุมชน ยังไม่มีพื้นที่ทิ้งขยะอย่างถูกสุขลักษณะและไม่มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ปัญหาขยะมูลฝอย โดยเฉพาะชุมชนจึงเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ควรให้ความสำคัญต่อเนื่องมาจากปริมาณขยะมูลฝอยมีอัตราการเพิ่มสูงอย่างรวดเร็วตามอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของเศรษฐกิจและครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญของสังคม ในชุมชนตำบลโสกนกเต็น มีครัวเรือนทั้งหมด 1358 ครัวเรือน หากแต่ละครัวเรือนได้พยายามจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนให้ถูกต้องเหมาะสมปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นก็จะลดน้อยลงไปด้วย ซึ่งในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชนของตำบลโสกนกเต็น ซึ่งมีสมาชิกธนาคารขยะจำนวน 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านหนองบัว หมู่ที่ 3 บ้านหนองบัว

น้อย หมู่ที่ 8 และบ้านหนองบัวสันติสุข หมู่ที่ 11 โดยมีชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลโสภณกเต็น และสำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทำงานร่วมกัน ถือว่าเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะในระดับครัวเรือนที่นำศึกษาระบบการจัดการชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลโสภณกเต็น. 2555)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว เพื่อศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ว่ามีรูปแบบการจัดการขยะอย่างไรและมีปัญหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง และข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนให้รู้จักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตรวมทั้งการหนุนเสริมขององค์กรชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนซึ่งจะส่งผลโดยรวมให้ชุมชนน่าอยู่มากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดการกระตุ้นจิตสำนึกในอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ระยะเวลาในการอยู่อาศัย ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยภายในครัวเรือน จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

สมมุติฐานของการวิจัย

การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่นมีความแตกต่างตามอายุการครองเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยภายในครัวเรือน จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนและการคัดแยกขยะภายในครัวเรือน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีกลุ่มสมาชิกทั้งหมด 224 ครัวเรือน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ได้แก่ สมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัวตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 68 ครัวเรือน

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ระยะเวลาการอยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การกำจัดขยะเปียก การนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่ การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด การรับรู้ข่าวสารด้านการจัดการขยะมูลฝอย

4. ขอบเขตพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

5. ระยะเวลาในการทำวิจัย

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558 – เดือนกันยายน พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษพลาสติก เศษสินค้า ภาชนะที่ใส่อาหาร มูลฝอย หรือซากสัตว์ เล้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ชุมชน ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ

2. การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและการส่งแปรรูปของขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์

3. การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกในครัวเรือนเพื่อให้เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของสมาชิกภายในครัวเรือนให้หมดไปเพื่อความเป็นระเบียบและไม่สร้างมลภาวะเป็นพิษแก่สมาชิกที่อยู่ภายในครัวเรือน ซึ่งประกอบด้วยขยะเปียก (Garbage) ขยะแห้ง (Rubbish) และเถ้า (Ashes) ซึ่งมี 4 ประเด็น คือ

3.1. การทิ้งขยะมูลฝอย

3.2. การรวบรวมขยะมูลฝอย

3.3. การกำจัดขยะมูลฝอย

3.4. การนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่

4. ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของมนุษย์ก็เป็นขยะมูลฝอยทั้งสิ้นการแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยนั้นเดิมแบ่งออกเป็นเพียง 3 ประเภท คือ ขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยแห้ง และเถ้า

4.1. ขยะมูลฝอยเปียก (Garbage) หมายถึง เศษวัสดุต่างๆ ที่เหลือจากการประกอบอาหารจากครัวเรือน ร้านอาหาร ที่มีความชื้นสูง สามารถนำไปส่งกลั่นหมิ้นได้

4.2. ขยะมูลฝอยแห้ง (Rubbish) หมายถึง เศษวัสดุต่าง ๆ ที่เหลือใช้ทั่ว ๆ ไปซึ่งมีความชื้นต่ำจากพวกเศษกระดาษ เศษผ้า

4.3. เถ้า (Ashes) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิดจากสิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้ของวัสดุต่าง ๆ

5. เศษอาหาร (Airbags) หมายถึง ขยะจำพวกที่ได้จากห้องครัว จากการประกอบอาหาร รวมถึงเศษใบตอง เศษผลไม้ อาหารที่เหลือทิ้ง ขยะประเภทนี้มีสารอินทรีย์ซึ่งเป็นอาหารของแบคทีเรียทำให้เกิดการย่อยสลาย บูดเน่าส่งกลิ่นเหม็น มีความชื้นสูงเป็นปัญหาในการเก็บรวบรวมการขนย้ายและก่อเหตุรำคาญในเรื่องกลิ่น การค้ำยของสัตว์ เช่น หนู สุนัข

6. ขยะที่ไม่เน่าเหม็น (Rubbish) หมายถึง ขยะจำพวกที่ไม่บูดเน่า ไม่ส่งกลิ่นเหม็นเหมือนอย่างประเภทแรกและมีความชื้นต่ำอาจจะเผาไหม้ได้ เช่น กระดาษ หรือเผาไหม้ไม่ได้ เช่น เศษแก้ว ขยะประเภทนี้อาจจะเรียกขยะแห้งก็ได้ เช่น พลาสติก โลหะ กระจก ลังกระดาษ ลังไม้ ก็จัดอยู่ในขยะประเภทนี้

7. เถ้าถ่าน (Ashes) หมายถึง เศษที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจำพวกไม้ ถ่านหิน ซึ่งในแถบประเทศที่มีอากาศร้อนจะมีปริมาณน้อยมากไม่ก่อให้เกิดปัญหามากเท่าประเทศในแถบที่มีอากาศหนาวที่ต้องใช้ความร้อนช่วยในการให้ความอบอุ่นซึ่งเชื้อเพลิงมากทำให้เกิดขยะประเภทนี้มากเป็นปัญหาต่อการเก็บขน นอกจากนี้ถ้าการเก็บรวบรวมไม่ดีแล้วทำให้ฟุ้งกระจายเกิดปัญหาด้านอากาศ

8. มูลฝอยจากถนน (Street Sweepings) หมายถึง เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่ไถ้จากการกวาดถนน ขยะมูลฝอยประเภทนี้ส่วนมากเป็นเศษกระดาษ เศษสินค้า ฝุ่นละออง เศษดิน เศษหิน อาจจะรวมถึงพวกซากสัตว์ด้วยเป็นบางครั้ง

9. ธนาคารขยะมูลฝอย หมายถึง รูปแบบหนึ่งในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเริ่มต้นที่สมาชิกกลุ่มของธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดี อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้สมาชิกของธนาคารขยะรีไซเคิลเกิดความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย

10. ระยะเวลาการอยู่อาศัย หมายถึง จำนวนปีเต็มที่หัวหน้าครัวเรือนใช้เวลาครองเรือนจนถึงปัจจุบันของหัวหน้าครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มของธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดี อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

11. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มของธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดี อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

12. อาชีพหลัก หมายถึง สถานะที่ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดี อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ในการครองชีพ

13. รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับประจำของสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดี อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ทุกคน โดยเฉลี่ย

14. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง ปริมาณคนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดี อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เดียวกัน

15. การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง หมายถึง สิ่งที่สมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดี อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ควรปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดิ์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภนภักดิ์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
3. ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนรู้จักการจัดการขยะมูลฝอยภายในระดับครัวเรือนของตนเองให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ครัวเรือนและชุมชนน่าอยู่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากิจการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวน แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พื้นที่ทำการศึกษารวิจัย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานของที่อยู่อาศัย
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
6. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 ทฤษฎีเชิงนิเวศวิทยา
 - 6.2 ทฤษฎีการเรียนรู้
 - 6.3 ทฤษฎีแรงจูงใจ
 - 6.4 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดของงานวิจัย

พื้นที่ทำการศึกษารวิจัย

การศึกษารวิจัยเรื่อง การศึกษากิจการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล มีพื้นที่ทำการศึกษาในบริเวณบ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่นซึ่งมี

1. ลักษณะพื้นที่

โดยทั่วไปจะเป็นพื้นที่ลุ่มกับที่ดอน ดินไม่ค่อยสมบูรณ์และมีลักษณะเป็นดินเหนียว ปนทราย และบางพื้นที่เป็นดินเค็มเพาะปลูกได้ไม่ค่อยดี

ภาพที่ 2.1 พื้นที่ขอบเขตบ้านหนองบัว ตำบลโสภนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น

2. ที่ตั้ง

บ้านหนองบัว หมู่ที่ 3 ตำบลโสภนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างจากอำเภอไปทางทิศตะวันออก ตามถนน เมืองพล-หนองสองห้อง ระยะทาง 10 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทาง

3. อาณาเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหนองไทร บ้านท่า ตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองสองห้อง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านป่าเป้า หมู่ที่ 2 ตำบลโสภนกเต็น ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านโสภนกเต็น หมู่ที่ 1 ตำบลโสภนกเต็น ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านหนองห้าง หมู่ที่ 8 ตำบลเมืองพล

4. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านหนองบัว หมู่ที่ 3 ตำบลโสภนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น จากที่พบเห็นอยู่ในวัดและ บ้านผู้ใหญ่บ้านที่เกษียณอายุไปนานแล้ว และผู้เฒ่าผู้แก่เล่าต่อกันมา ว่าได้มีนายพรานคนหนึ่ง มีชื่อว่า นายเมืองแพน (ไม่ทราบนามสกุล) พาสัมครพรรคพวกหลายครอบครัว เดินทางล่าสัตว์ มาจาก อำเภอชุมพวง จังหวัดมหาสารคาม เมื่อปี พ.ศ. 2430 เพื่อน ล่าสัตว์ป่าที่ได้ ออกขายตามหมู่บ้านตาม สายทาง ได้ทำการล่าสัตว์มาเรื่อย ๆ จนมาพบหนองน้ำแห่งหนึ่ง ที่มีดอกบัวหลากหลายชนิด หลากสี มีความสวยงาม และน้ำมีความสะอาดมาก เต็มอยู่ในหนองน้ำ แห่งนี้ ซึ่งอยู่ในกลางป่าใหญ่ และมีสัตว์ ป่า น้อยใหญ่ เช่น เสือ สิงห์ กระต๊อแรด กวาง เก้ง และสัตว์อื่น ๆ อีกมากมาย ลงมาหากินน้ำในหนอง นี้ทุกวัน แรกเริ่ม นายเมืองแพน และสัมครพรรคพวก หลาย ๆ ครอบครัว ที่เดินทางมาด้วยกัน จึงตั้ง ค่ายในป่าเพื่อรอล่าสัตว์ที่มากินน้ำและได้นำไปขาย ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ส่วนมากจะเข้าไปขายในเมือง (อำเภอลาดปัจจุบัน) โดยใช้พาหนะเป็น ม้า เป็นเกวียนเทียมวัว นำไปขาย ขณะนั้นรู้สึกมีความสุข เป็น อย่างยิ่ง จึงได้คุยกัน กับเพื่อนที่ร่วมเดินทางว่าเราจะอยู่ที่นี้ ตั้งบ้านเรือนที่นี่ เรา จะตายที่นี่ ส่วนเพื่อนที่ ร่วมเดินทางมาก็เห็นด้วย จึงได้ช่วยกันทำแนวรั้วกันหมู่บ้าน อย่างแข็งแรง โดยการไถไม้เป็นคันเสาชานาด ใหญ่ สูงประมาณ 200 ถึง 250 เซนติเมตร เพื่อป้องกันสัตว์ดุร้ายที่เข้ามาทำอันตรายแก่คนและสัตว์เลี้ยง ล้อมรอบเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่เศษ และเรียกชื่อปัจจุบันว่าคุ้มห้วยไต้ หรือ “คุ้มในช่วง” แต่เสาไม้ ดังกล่าวได้ผุพังไปหมด เปลี่ยนเป็นกำแพงปูน และลวดหนามแทน

นับตั้งแต่นั้นมา นายเมืองแพนกับพวกจึงได้ตั้งหลักปักฐาน ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของหนองน้ำ แห่งนี้ และได้ตั้งชื่อ หมู่บ้านว่า “หนองบัว” เพราะเป็นหนองน้ำที่มีบัวมากมายหลายชนิดตั้งชื่อตามหนองน้ำ และต่อมาประมาณเมื่อ 90 ปีที่ผ่านมาจึงได้ขึ้นตรงต่ออำเภอลพ จนถึงปัจจุบันรวมอายุของหมู่บ้าน หนองบัว ถึงปี 2553 ได้ 123 ปี ก่อนตั้งอำเภอลพ 28 ปี และได้แยกเป็นหมู่ที่ 8 ของตำบลเมืองพล ต่อมาตำบลเมืองพลมีหมู่บ้านจำนวน 16 หมู่บ้าน ยากต่อการปกครอง คุณพ่อกำนันเคน ขุนแก้ว คุณพ่อปัทมาชัย มุ่งเกิด และคุณพ่อผู้ใหญ่คำสิงห์ พันธุ์ศรี จึงขอแยกตำบลแบ่งตามถนนสายอำเภอลพไป อำเภอลพสองห้อง เมื่อปี พ.ศ. 2530 และพ่อผู้ใหญ่คำสิงห์ พันธุ์ศรีก็ได้เลือกเป็นตำแหน่งกำนัน และ ตั้งชื่อตำบลแยกใหม่ว่าตำบล “โสภณกเต็น” ต่อมาการปกครองและหมู่บ้านก็ได้เริ่มขยายใหญ่ขึ้น เป็นชุมชนหนาแน่น จาก 8 หมู่บ้านที่แยกมาจากตำบลเมืองพล กลายมาเป็น 11 หมู่บ้าน บ้านหนองบัวเดิมซึ่ง เป็นหมู่บ้านเดียวแต่ก่อน ก็ได้แบ่งแยกหมู่บ้านออกเป็นสามหมู่บ้าน คือ หนองบัวหมู่ที่ 3 กำนันประมาณ พิลาศธาดากุล (นาดา) ถึงปัจจุบัน บ้านหนองบัวน้อยหมู่ที่ 8 มีผู้ใหญ่เอี่ยม นาดา ผู้ใหญ่ไสว สุตสะอาด และผู้ใหญ่สมจิตร สุตริก จนถึงปัจจุบัน และบ้านหนองบัวสันติสุขหมู่ที่ 11 นาย สวัสดิ์ หวานเสียง จนถึงปัจจุบัน ผู้นำชุมชน

1. นายเมืองแพน ไหมทรานามสกุล
2. นายเงิน บุสำโรง
3. นายชัน มีดิอินทร์
4. นายทีศรีวงษ์
5. นายไมล์ คลังตุ้ย
6. นายอ่ำ ศรีเห่งงำ
7. นายเพ็ง มุ่งเกิด
8. นายอุทัย ผาจันทร์
9. นายดี ศรีวงษ์
10. นายปัทมาชัย มุ่งเกิด
11. นายเอี่ยม นาดา
12. นายสวัสดิ์ หวานเสียง
13. นายประมาณ พิลาศธาดากุล

หมู่ที่ 11 ที่แยกออกจากหมู่ที่ 3 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 นายประมาณ พิลาศธาดากุล ได้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลโสภณกเต็น เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2543 จนถึงปัจจุบัน รวมผู้ใหญ่บ้านทั้งสิ้น 10 คน กำนัน 1 คน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน อยู่ห่างจาก อำเภอลพไปทางทิศตะวันออก 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดขอนแก่น 84 กิโลเมตร

5.ก่อตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล

ธนาคารขยะรีไซเคิล ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2554 ที่บ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ประกอบกับในเขตพื้นที่ตำบลโสภณกเต็น ไม่มีพื้นที่สำหรับทิ้งขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะและชาวบ้านขาดความรู้

เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี จนกลายเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง จากการทิ้งขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะทำให้ขยะที่ถูกทิ้ง ทับถมกันส่งกลิ่นเหม็นเน่าและยังมีสารพิษตกค้างจากกองขยะที่ชาวบ้านนำไปทิ้งรวมกันโดยไม่มีการ คัดแยก ถ้าได้รับสารพิษเข้าไปในปริมาณที่มากพอ อาจทำให้เจ็บป่วยและอาจทำให้เสียชีวิตได้ และ ถ้าได้รับสารพิษในปริมาณที่น้อยก็สะสมในร่างกายส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว นอกจากนี้ยัง ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อแหล่งน้ำและพื้นดิน มีสารเคมีสารพิษ ตกค้างในแหล่งน้ำและดิน ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวตำบลโสภณกเต็น เห็นว่าปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านสุขภาพ ทัศนียภาพ และยังทำลาย สภาพแวดล้อมภายในชุมชน และปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหากไม่ได้รับการ บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

จากปัญหาด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนหลาย ๆ ด้าน ทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบลโสภณกเต็น ร่วมกับผู้นำชุมชน ได้นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่แผนพัฒนาของ ตำบลโสภณกเต็น จึงได้เริ่มจัดทำ “โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล” ขึ้น โดยผู้นำชุมชนบ้านหนองบัวได้ นำเยาวชนร่วมศึกษาดูงานจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ ธนาคารขยะรี ไซเคิลเริ่มก่อตั้งที่บ้านหนองบัว หมู่ที่ 3,8,11 โดยได้มีการตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็น แนวทางในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้รับการสนับสนุนทั้งทาง วิชาการ และงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการดำเนินการบริหารจัดการ ขยะที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และเป็น การส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ซึ่งนำไปสู่การเป็นชุมชนต้นแบบ และ ขยายพัฒนาไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ โดยเสนอโครงการต่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สุนทร มูลนิธิโต. สัมภาษณ์)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ

1. ความหมายของการจัดการ

มีนักวิชาการได้กล่าวให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการไว้หลายท่านดังนี้ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2550) ได้ให้ความหมายการจัดการ คือกระบวนการนำ ทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหารคือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดการองค์การ (Organizing)
3. การชี้นำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling)

อุษณี จิตตะปาโล และนุตประวีณ์ เลิศกาจภูจิวดี (2543 : 3) ได้ให้ความหมายของการ จัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการจัดหาผสมผสานทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน ข่าวสาร ข้อมูลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้บรรลุเป้าหมายขั้นตอนขององค์กร ได้แก่ การผลิตสินค้าหรือบริหารให้ ตรงกับความต้องการของส่วนตลาดในสังคม

ไวทริชและคุนทซ์ (Wehrich and Koontz, 1933 ; มัลลิกา ต้นสอน. 2545 : 9)การจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) และประสิทธิผล (Effective) โดยการสั่งการและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น โดยหน้าที่ของการจัดการ มีหน้าที่ที่สำคัญ 5 หน้าที่ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) เป็นหน้าที่ทางการจัดการหน้าที่แรกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทาง (Direction) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์การ ตลอดจนกรอบแนวคิด (Framework) แนวทาง วิธีการปฏิบัติ (Procedure) เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ

2. การจัดการองค์การ (Organizing) เป็นงานที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำโครงสร้างองค์การ (Organization Structure) และการกำหนดระบบงาน (Work System) บทบาท (Role) อำนาจหน้าที่ (Authority) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และหน้าที่ (Duty) ของบุคลากร เพื่อให้เขาปฏิบัติงานให้เป็นระบบและสอดคล้องกันภายในหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้องค์การสามารถดำเนินงานสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างราบรื่น และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) เป็นงานสำคัญของผู้จัดการทุกคนที่ต้องจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงานทั้งด้านในด้านคุณภาพ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถประสบการณ์ และปริมาณแรงงาน (Man Power) ที่ต้องการหรือที่เรียกว่า การจัดคนให้เหมาะสมกับงาน (PuttherightManontheRightJob) ตลอดจนธำรงรักษาและพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์การอย่างต่อเนื่อง

4. การนำ (Leading) เป็นการใช้อิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามในการชี้เป้าหมายชักจูงกระตุ้นและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์การอย่างเต็มที่

5. การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการในการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและแก้ไขให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายหรือปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมจริง

2. ความหมายของชุมชน

Robert M .Maclver (โรเบิร์ต เอ็ม แม็คไกวเวอร์. 1964) ให้ความหมายไว้ในหนังสือ Society , Its Structure and changes ชุมชนคือ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน และสมาชิกทุกคนได้ให้ความสนใจ ในเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นร่วมกันมีเพียงแต่ให้ความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งเฉพาะ แต่ให้ความสนใจโดยทั่วไปซึ่งมีขอบเขตมากพอที่จะอยู่ร่วมกันในชีวิตประจำวันนอกจากนี้แล้วชุมชนนี้อาจหมายถึง การอยู่ร่วมกันอย่างง่าย ๆ เช่น หมู่บ้านหนึ่ง ชนเผ่าหนึ่ง หรือการอยู่ร่วมกันขนาดใหญ่ เช่น เมืองหนึ่งๆหรือประเทศหนึ่ง (ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2544 :1 – 2)

คำว่า “ชุมชน” อาจจะนิยาม ความหมายที่แตกต่างกันไปตามผู้ให้คำนิยามนั้นๆ หากพิจารณาก็จะพบว่า “ชุมชน” นั้นไม่ได้หมายถึง การที่คนหรือกลุ่มคนที่มาอาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีพื้นที่ที่ชัดเจนแน่นอน แล้วจะเรียกว่าชุมชน แต่เป้าหมายของคำว่าชุมชนนั้นมีความหมายลึกซึ้งและกว้างกว่านั้นก็คือการให้ความสำคัญกับการมีความสัมพันธ์กันของคนที่มาอาศัยอยู่ร่วมกันมากกว่า เพราะเป็นพื้นฐานของการวัดความเป็นชุมชนได้ชัดเจนมากกว่า ซึ่งสิ่งที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด

ว่าเป็นคนในชุมชนเดียวกัน เพราะมีความสัมพันธ์กัน การมีประเพณีวัฒนธรรมเดียวกันความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันและการมีจิตสำนึกที่จะปกป้องรักษาชุมชนร่วมกัน มีจิตวิญญาณที่จะรักษาผลประโยชน์ร่วมของชุมชน” ความเป็นชุมชน หรือ ความไม่เป็นชุมชนนั้นจะสามารถมองเห็นได้สัมผัสได้ด้วยการใช้วิจารณ์ไตร่ตรองถึงระดับความสัมพันธ์ เริ่มตั้งแต่ผู้ที่อาศัยมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกหนึ่งในชุมชนจนกระทั่งเกิดเป็นความรักและห่วงแหนชุมชน เพื่อให้ภาพของชุมชนสามารถมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม (โกวิท พวงงาม. 2551 : 26 – 27)

อย่างไรก็ตาม คำว่า “ชุมชน” ยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคำว่า “ท้องถิ่น” จึงขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นเข้าไปผนวกด้วย เพราะการอธิบายคำว่า “ท้องถิ่น” จะทำให้ภาพของชุมชนมีความชัดเจน และสามารถมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงต้องการให้เห็นว่าชุมชนกับท้องถิ่นนั้นมีลักษณะความสัมพันธ์ที่ใกล้เคียงกัน จนบางครั้งอาจทำให้เกิดความสับสนได้ ดังนั้น เมื่อได้เห็นภาพของชุมชน ก็ควรมีความเข้าใจนิยามของท้องถิ่นอย่างชัดเจนด้วยเช่นกัน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนระหว่าง “ชุมชน” กับ “ท้องถิ่น”

ชนินทร์เจริญกุล (2544 : 1) ได้ให้ทัศนะว่า “ลักษณะของชุมชนปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของชุมชนตามลักษณะหน้าที่ (Functional Community) มากกว่าที่จะเป็นชุมชนลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Geographical Community) กล่าวคือความสัมพันธ์ของคนในขอบเขตพื้นที่ (Area) จะเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มที่มีกิจกรรมทางสังคมต่างๆ คล้ายคลึงกันมีความสนใจร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน เช่น ชุมชนมุสลิม ชุมชน จส.100 ในกรุงเทพฯ เราไม่สามารถบอกได้ว่าชุมชนนี้อยู่ตรงไหนแต่ทุกคนมีความรู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกันชุมชนก็เกิดขึ้นได้”

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (2540 : 33) ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความเอื้ออาทรต่อกันมีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน (Communicate) ความเป็นชุมชนอยู่ที่ความร่วมมือกัน ความเป็นชุมชนอาจเกิดขึ้นในสถานที่และสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น

1. ความเป็นชุมชนในครอบครัว
2. ความเป็นชุมชนในที่ทำงาน
3. ความเป็นชุมชนวิชาการ (Academic Community)
4. ความเป็นชุมชนสงฆ์
5. ความเป็นชุมชนทางอากาศ เนื่องจากรวมตัวกันโดยใช้วิทยุติดต่อสื่อสารกัน
6. ความเป็นชุมชนทางอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นต้น

ความเป็นกลุ่มก้อนหรือความเป็นชุมชนทำให้กลุ่มมีศักยภาพสูงมากเพราะเป็นกลุ่มก้อนที่มีวัตถุประสงค์ร่วม มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน

สรุปได้ว่าชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกันมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกันดังนั้นชุมชนจึงมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. คน (People) คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชนหากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้

2. ความสนใจร่วมกัน (Common Interest) คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ร่วมกันในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน

3. อาณาบริเวณ (Area) คนและสถานที่เกือบจะแยกกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กันมีคนที่ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดขอบเขตและขนาดของสถานที่ของชุมชนนั้นๆเป็นเรื่องยาก

4. ปะทะสังสรรค์ต่อกัน (Interaction) เมื่อมีคนมาอยู่ร่วมชุมชนเดียวกันแต่ละคนจะต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน

5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship) ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกอยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น

6. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Cultural Traditions) ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน (Pattern of Community Life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและเป็นรูปแบบเดียวกัน

จากทัศนะของนักวิชาการข้างต้นความหมายของคำว่าชุมชนมีความแตกต่างกันบ้าง คล้ายคลึงกันบ้างแต่เนื่องจากสภาพทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ความหมายของคำว่า “ชุมชน” จึงควรจะมีความหมายว่า “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่ก็ได้ แต่กลุ่มบุคคลเหล่านั้นจะต้องมีความสนใจร่วมกัน (Common Interest) มีความสัมพันธ์กัน (Relationship) มีการกระทำระหว่างกัน (Interaction) มีความรู้สึก (Sense) และมีพื้นฐานชีวิตอย่างเดียวกัน” คำว่า “มีพื้นฐานชีวิตอย่างเดียวกัน” นั้นหมายความว่า มีสถาบันสังคมหรือมีระบบวัฒนธรรมที่ตอบสนองความจำเป็นเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ ได้แก่ สถาบันครอบครัว เครือญาติ การเมืองการปกครอง ศาสนา ศิลปะ เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากความหมายนี้ก็พอจะมองเห็นได้ว่าความเป็น “ชุมชน” นั้นไม่ได้อยู่ที่ลักษณะกายภาพ(ต้องอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน)หรือขึ้นอยู่กับตัวคนเท่านั้น แต่ปัจจัยชี้ขาดความเป็นชุมชนก็คือ “ความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคนในชุมชนนั้น”

3. ความหมายของการจัดการชุมชน

การจัดการชุมชน คือ การจัดการระเบียบหรือโครงสร้างของการทำงานภายในชุมชนให้เป็นระบบระเบียบและอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี มีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และช่วยให้ชุมชนประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น

4. ความสำคัญของการจัดการ

การจัดการเป็นสมองขององค์กร การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี อาทิเช่น มีการวางแผนและตัดสินใจผ่านการกลั่นกรองจากฝ่ายจัดการที่ได้พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างใช้ดุลยพินิจใช้สติปัญญาพิจารณาผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กรนั้น

การจัดการเป็นเทคนิควิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจ เต็มใจช่วยเหลือให้องค์กรประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะมีกระบวนการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานนำทางให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ

การจัดการเป็นการกำหนดขอบเขตในการทำงานของสมาชิกในองค์การไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การจัดการเป็นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานในองค์การเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด (พยอม วงศ์สารศรี. 2545 : 27 - 28)

จากการทบทวนแนวคิดการจัดการ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าการจัดการเป็นตัวการที่จะทำให้ทุกคนทุกสังคมหรือแม้แต่สังคมเล็กๆ อย่างเช่น ครอบครัวต้องนำมาปฏิบัติในการใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการจัดระเบียบบ้านเรือน การจัดการขยะมูลฝอยในบ้านให้เกิดระเบียบและไม่สร้างมลพิษให้แก่ครัวเรือนต่อไปในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น แสงแดด อากาศ ตัวเรา ป่าไม้ สัตว์ป่า อาคารบ้านเรือน รถยนต์ โทรศัพท์ วัฒนธรรมต่าง ๆ (สมเพียร เกษมทรัพย์. 2541 : 3)

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นซึ่งให้ประโยชน์และโทษเห็นด้วยตาเปล่าเป็นรูปธรรมและนามธรรมและสิ่งมีชีวิตและไม่เป็นพืช (วสันต์ พงศาพิชญ์. 2541 : 4)

วินสโลว์ และแกปปี้ (Winslow and Gobby' 1976 ; เกษม จันทรแก้ว. 2542 : 16) ให้ความหมายของการจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพิจารณาตรวจสอบทรัพยากรในพื้นที่อย่างถี่ถ้วน ตัดสินใจว่า จะทำอะไรตามที่ต้องการโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ

การจัดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถจะบรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ

1. การบริหาร คือ การบริหารการจัดการตามแผนดำเนินงานหรือนโยบายที่ดีของหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง รวมถึงต้องมีการร่วมมือประสานงานทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
2. กฎระเบียบต่าง ๆ กฎ ฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
3. โครงการ คือ แผนดำเนินการควบคุมป้องกันแก้ไข รวมถึงการฟื้นฟู ปรับปรุง ส่งเสริมและให้ความรู้เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย เกษม จันทรแก้ว (2541 : 21 - 30) ได้กล่าวว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นยึดหลักการอนุรักษ์ตามธรรมชาติ ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถนำมาใช้อย่างถูกต้องใช้ได้และต้องใช้จ่ายถูกต้องตามหลักวิชาการ กล่าวคือ ต้องมีการใช้ทรัพยากรอย่างสมเหตุสมผล ปรับปรุงทรัพยากรที่เสื่อมโทรมได้ดีจึงค่อยนำมาใช้ สุดท้ายคือ ประหยัดหรือสงวนของอยากสำหรับการวางแผนจัดการนั้นจำเป็นต้องพิจารณาให้ได้ว่าสิ่งมีชีวิตเกิดใหม่หรือสิ่งขับถ่ายหรือของเสียอื่น ๆ ต้องมีไม่มากเกินไปจนทำให้ระบบสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นพิษเป็นภัยได้ แต่อาจให้มีของเสียออกได้หรือสิ่งมีชีวิตเพิ่มได้ตามสมรรถนะความพอมิได้ความสามารถในการฟื้นฟูสภาพและการยืดหยุ่นทางสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะให้สิ่งแวดล้อมนั้นทั้งระบบอยู่ในภาวะที่ดี

การกำหนดแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมพอสังเขปประกอบด้วย

1. ผู้วางแผนการจัดการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจอย่างชัดเจนว่า ระบบสิ่งแวดล้อมนั้นๆ เป็นระบบอะไร เป็นระบบทางกายภาพ เช่น ระบบป่าไม้ ระบบน้ำกร่อย ระบบเกษตร ระบบเมืองหรือว่าเป็นระบบทางสังคม เช่น ระบบวัฒนธรรมไทย ระบบชนบทไทย ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองหรือระบบสายงานบริหาร เช่น ระบบแพทย์ ระบบธุรกิจ ฯลฯ
2. ผู้วางแผนต้องเข้าใจว่า ภายในระบบเหล่านั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง สิ่งมีชีวิต ไม่มีชีวิต รูปธรรมนาม และนามธรรม แล้วสิ่งนั้นเป็นหน้าที่อะไร เป็นผู้ผลิต (Producers) ผู้บริโภค (Consumers) ผู้ย่อยสลาย (Decomposers) และผู้สนับสนุน (Supporters) ต่อจากนั้นให้ดูสัดส่วนทั้งสี่นี้ว่า อะไรมากน้อยต่างกันอย่างไร รวมทั้งพฤติกรรมด้วย
3. ผู้วางแผนต้องตระหนักเสมอว่า ระบบที่เกี่ยวข้องนั้นมีสมรรถนะย่อมมีได้ (Caring Capacity) มากน้อยอย่างไร มีศักยภาพชีวภาพ (Biotic Magnification) ได้มากเพียงใด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยในการวางแผนว่า การดำเนินการละเอียดหรือความเข้มข้น การดำเนินการในรูปซึ่งผู้วางแผนต้องตัดสินใจเอง
4. ผู้วางแผนการดำเนินงานต้องเข้าใจองค์ประกอบและสามารถประยุกต์องค์ประกอบและหน้าที่ขององค์ประกอบ เช่น ลักการหมุนเวียนธาตุอาหาร เพราะเป็นหลักการที่จะช่วยให้มีสภาพดีกว่า ระบบที่เกี่ยวข้องนี้สามารถอยู่ในลักษณะสมดุลได้หรือไม่ ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้ว ลักษณะการหมุนเวียนของธาตุอาหารนั้น อาจจะใช้กับระบบการบริหารการหมุนเวียนของคำสั่งและการหมุนเวียนของคำสั่งและการสนองคำตอบคำสั่งในการบริหารได้หรือแม้กระทั่งระบบความเป็นอยู่ในสังคมไทย ซึ่งจะต้องมีการหมุนเวียนประเพณี พฤติกรรมและลักษณะที่สำคัญทางสังคม โดยให้เห็นว่ามีการถ่ายทอดอย่างไร จึงทำให้สังคมนั้น ๆ อยู่ยั่งยืนราบรื่นเท่าานานได้
5. วางแผนดำเนินการต้องเข้าใจอย่างชัดเจนอีกเช่นกันว่า ในระบบนิเวศน์ระบบสิ่งแวดล้อมนั้นมีการเคลื่อนย้ายพลังงาน ซึ่งลักษณะการเคลื่อนที่ของพลังงานนั้นจะมีการสูญเสียพลังงานเกิดทุกขั้นตอนนั้นของการถ่ายทอด ซึ่งนักนิเวศวิทยาประมาณไว้ว่า การถ่ายทอดแต่ละครั้งพลังงานจะสูญเสียประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามการนำหลักการนั้นมาพิจารณาในการวางแผนชั้นจัดการนั้น จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขั้นตอนการใช้ทรัพยากรว่าจะต้องมีของเสียเกิดขึ้น ของเสียเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดมลพิษของสิ่งแวดล้อมนั้นได้ทำอย่างไรจึงจะจำกัดของเสียเนื่องจากการเปลี่ยนสภาพทรัพยากรที่ถูกใช้ไปเป็นเรื่องที่ต้องตระหนักไว้ในทำนองเดียวกันในการถ่ายทอดทรัพยากรผู้ผลิตไปยังบริโภคผู้บริโภคและผู้สนับสนุนไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่เป็นรูปธรรมและที่เป็นนามธรรม ก็จะต้องมีการสูญเสียเกิดขึ้นอย่างไม่ถูกต้องสงสัยจึงจำเป็นต้องหาทางกำหนดไม่ให้ของเสียเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนก็จะช่วยให้ผู้วางแผนการจัดการได้รับผลตามความมุ่งหมาย
6. ผู้วางแผนจัดการจำเป็นต้องเข้าใจถึงผลกระทบย้อนหลังที่อาจจะเกิดขึ้นจากกระบวนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบสิ่งแวดล้อม ผลกระทบย้อนหลังนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกขณะในขบวนการหรือเมื่อขบวนการเสร็จสิ้นการใช้แล้ว ก็จะมีผลกระทบอีกขั้นตอนหนึ่งก็อาจเป็นไปได้ ทำอย่างไรแผนการดำเนินจึงจะขจัดปัญหาที่อาจเกิดจากผลกระทบย้อนหลังในขบวนการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมนั้นหรือต่อทั้งทางระบบสิ่งแวดล้อม

7. ผู้วางแผนการดำเนินการต้องจำไว้ว่าอยู่ตลอดเวลา แผนการจัดการที่กำหนดขึ้นมา ต้องแน่ใจว่า เป็นแผนการที่สามารถปฏิบัติได้ทางนิเทศและพฤติกรรมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือต้องเป็น แผนที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีกำลังคน กำลังทรัพยากรและเวลาเอื้ออำนวยที่กำหนดที่จะทำได้ที่สำคัญยิ่งคือ สาธารณชนต้องยอมรับว่าเป็นแผนที่ไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ศีลธรรม ศาสนาและประเพณี อันดีงามของระบบสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ด้วย

8. การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพผลดีสิ่งแวดล้อม ของใช้ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมเฉพาะอย่างเหมาะสมตามหลักการอนุรักษ์วิทยาเท่านั้น แต่ควรคำนึงต้นทุนหรือสต็อก (Stock) หรือสิ่งที่มีอยู่ของทรัพยากร (เช่น ต้นไม้ เป็นสต็อกของทรัพยากรสัตว์น้ำ) ต้องไม่ให้ได้รับผลกระทบกระเทือนจนสต็อกไม่สามารถให้ดอกผลหรือส่วนที่เพิ่มพูนได้กล่าวคือ การจัดการเรื่องใช้ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมนั้นต้องระวังภัยที่อาจมีต่อสต็อกไม่ให้เกิดขึ้นอย่างเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นปริมาณ การเก็บเกี่ยวดอกผลที่มากเกินไปการใช้เทคโนโลยีต้องเหมาะสมไม่มีมลพิษเกิดขึ้นในขบวนการผลิต หรือขบวนการเก็บเกี่ยวหรือแม้ขบวนการรักษาป้องกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานของที่อยู่อาศัย

การจัดมาตรฐานของการอยู่อาศัยมีขึ้นเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดย กล่าวถึงข้อกำหนดลักษณะอาคารที่พักอาศัย ส่วนต่าง ๆ ของอาคารและการจัดสุขาภิบาลในอาคารที่ พักอาศัยดังนี้

1. ลักษณะที่พักอาศัย

1.1 การใช้วัสดุสำหรับอาคารที่พักอาศัย

1.1.1 อาคารที่มีได้ก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรหรือวัสดุทนไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่ ห้องครัวต้องอยู่ภายนอกอาคารเป็นสัดส่วนต่างหากการรวมครัวไว้ในอาคารที่พักอาศัยด้วยต้องลาด พื้นปูนแข็ง เพดานครัวด้วยวัสดุทนไฟเป็นส่วนใหญ่

1.1.2 อาคารที่มีได้ก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรหรือวัสดุทนไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่ ห้องครัว หรือก่อด้วยอิฐแต่ไม่เสริมเหล็กให้ปลูกสร้างได้ไม่เกิน 2 ชั้น พื้นชั้นล่างของอาคารไม่ควรสูง เกิน 1 เมตร

1.1.3 ที่อยู่อาศัยประเภทห้องแถวและตึกแถวต้องมีความกว้างจากเส้น กึ่งกลางของผนังด้านหนึ่งไปยังเส้นกึ่งกลางผนังอีกด้านหนึ่งไม่น้อยกว่า 3.5 เมตร ความลึกของห้อง ต้องไม่น้อยกว่า 3.5 เมตร เช่นกันและต้องมีประตูหรือทางเข้าออกได้ทั้งด้านหน้าและด้านหลังในกรณี ที่เป็นตึกต้องทำด้วยวัสดุถาวรและวัสดุทนไฟ ถ้าก่อด้วยอิฐหรือคอนกรีตไม่เสริมเหล็กหรือวัสดุทนไฟ อย่างอื่นผนังนี้ต้องหนาไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร

1.2 ส่วนต่าง ๆ ของอาคารที่พักอาศัย เนื้อที่ใช้สอยแต่ละหน่วยของอาคารที่อยู่ อาศัยควรจัดแบ่งออกเป็นสัดส่วน เพื่อใช้เป็นเนื้อที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรมประจำวันอย่างน้อย 2 ส่วน คือ ส่วนมิดชิดและส่วนนอกประสงค์ ส่วนมิดชิดเป็นส่วนสำหรับพักผ่อนหลับนอนทำความสะอาด ร่างกาย ได้แก่ ห้องนอน ห้องน้ำและห้องส้วม ส่วนนอกประสงค์เป็นส่วนที่ใช้รับแขก พักผ่อน ประกอบอาหาร ได้แก่ ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น ในชนบทส่วนนอกประสงค์อาจจะเป็นห้องโถงนอก ขานสำหรับนั่งเล่นและรับแขกได้ นอกจากนี้ส่วนนอกประสงค์ยังรวมไปถึงห้องครัวสำหรับทำอาหาร

1.3 การสุขาภิบาลที่พักอาศัย กำหนดไว้ดังนี้

1.3.1 การระบายน้ำ การจัดการระบายน้ำที่ถูกต้องลักษณะควรมีลักษณะดังนี้

1) ควรจัดให้มีระบบระบายน้ำฝนและระบายน้ำที่ใช้แล้วหรือน้ำ

โสโครกให้สามารถไหลโดยสะดวกและมีเพียงพอ

2) ทางระบายน้ำจากอาคารไปสู่ทางระบายน้ำสาธารณะต้องให้มี ส่วนลาดไม่ต่ำกว่า 1 ใน 200 ตารางเมตร ตามแนวตรงที่สุดที่จะจัดทำได้ ถ้าใช้ท่อกลมเป็นทางระบาย ต้องมีบ่อตรวจการระบายน้ำทุกระยะไม่เกิน 12 เมตร ทุกมุมเลี้ยวและจุดก่อนที่จะออกไปทางระบาย น้ำสาธารณะ

3) ทางระบายน้ำใช้แล้วในบริเวณอาคาร ต้องมีขนาดกว้างไม่น้อย กว่า 10 เซนติเมตร ก่อนจะระบายน้ำสาธารณะต้องมีการตรวจระบายน้ำและตะแกรงดักขยะอยู่ในที่ สามารถตรวจสอบได้สะดวกและเจ้าของอาคารต้องจัดเปลี่ยนให้มีสภาพดีอยู่เสมอ

1.4 เครื่องสุขภัณฑ์และห้องน้ำห้องส้วม เครื่องสุขภัณฑ์และห้องน้ำห้องส้วมในที่พัก อาศัยควรจัดให้มีมาตรฐาน ดังนี้

1.4.1 อาหารที่พักอาศัยหรือใช้สอยได้จะต้องจัดให้มีเครื่องสุขภัณฑ์จำนวน พอสมควร

1.4.2 ห้องส้วมต้องมีขนาดเนื้อที่ภายในไม่น้อยกว่า 0.9 ตารางเมตร กว้าง ไม่น้อยกว่า 0.9 เมตร ถ้าเป็นห้องอาบน้ำต้องมีเนื้อที่ภายในไม่น้อยกว่า 1.5 ตารางเมตร มีลักษณะที่ จะรักษาความสะอาดได้ง่ายและต้องมีช่องทางระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ห้องหรือ จะต้องจัดให้มีพัดลมระบายอากาศ

1.4.3 ส้วมต้องเป็นชนิดที่ชำระสิ่งปฏิกูลด้วยน้ำลงบ่อกรอง บ่อซีเมนต์ สร้างส้วมที่ห่างจากคูคลองสาธารณะในระยะ 20 เมตร ต้องเป็นส้วมชนิดถังจะเป็นส้วมซึมไม่ได้

1.5 การกำจัดขยะ อาคารชุดพักอาศัยขนาดใหญ่และโรงแรม ซึ่งมีพื้นที่เกิน 2,000 ตารางเมตร และมีผู้อาศัยอยู่จำนวนมากต้องจัดให้มีที่ทิ้งขยะไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญผู้ที่อยู่ใกล้ เคียง เช่น สร้างห้องรวมขยะเพื่อรอการขนย้าย วัสดุที่ใช้ควรเป็นวัสดุคงทนไม่ติดไป กันน้ำซึม ขนาด ของห้องควรใหญ่พอที่จะบรรจุขยะในปริมาณ 2.5 ลิตร/คน/วัน ขณะรอการขนย้าย ห้องขยะควรจะทำ ให้สามารถล้างทำความสะอาดได้สะดวก มีการระบายน้ำที่ดี จึงควรจัดให้มีน้ำใช้สำหรับทำความสะอาด ที่รวมขยะได้ตลอดเวลา ห้องเก็บขยะควรทำประตูปิดเปิดได้และประตูสนิทเพื่อป้องกันกลิ่น และเพื่อความสะอาดในการขนย้ายระยะทางจากห้องขยะถึงที่จอดรถไม่ควรไกลกันนัก คือไม่ควรไกล กว่า 10 เมตร

จากการทบทวน แนวคิดเกี่ยวกับการจัดมาตรฐานที่อยู่อาศัย ผู้วิจัยได้นำหลักของการจัดที่อยู่ อาศัยมาใช้ในการจัดให้บ้านให้น่าอยู่ถูกต้องลักษณะและเหมาะสมในแต่ละครอบครัวในการจัดการบ้าน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

1. การจัดการขยะมูลฝอย

หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย (เกรียงศักดิ์ อุดมสินโรจน์. 2543 : 35)

การจัดการมูลฝอย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถช่วยพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูง

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การขนส่งขยะมูลฝอย การแยกประเภทขยะมูลฝอย การลดการก่อเกิดขยะมูลฝอย การนะผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่และการกำจัดขยะมูลฝอย (ฉัฐกร ชูเกียรติ. 2548 : 4)

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและการส่งแปรงรูปของขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการยอมรับของสังคมขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนต่าง ๆ มากมาย เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ก่อปัญหากลิ่นเหม็นและน้ำเสียที่มาจากกระชองขยะรอบ ๆ บริเวณ ดังนั้นความรู้และความเข้าใจระบบการจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการ ขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และการจัดการขยะมูลฝอยเป็นสิ่งจำเป็นมากในชุมชนปัจจุบัน เพราะความหนาแน่นของประชากรที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและที่ดินว่างเปล่าก็น้อยลงประกอบกับปริมาณขยะมูลฝอยก็เพิ่มขึ้นประชาชนก็ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปทิ้งตามที่ดินว่างเปล่าเหมือนที่เคยปฏิบัติมาแต่ก่อนได้รัฐจึงได้เข้าจัดการเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชนโดยไม่สามารถปล่อยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการได้ ทั้งนี้เนื่องจาก

1.1 เป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่าง ๆ เพราะขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่เหลือทิ้งรวมถึงสิ่งสกปรกทั้งหลายที่รวมกันอยู่จึงมีเชื้อโรคนานาชนิดปนอยู่สามารถจะเจริญแพร่พันธุ์ได้ดีและรวดเร็วในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และถ้าระยะเวลาที่ขยะมูลฝอยถูกทิ้งอยู่นานเท่าไรปริมาณเชื้อโรคก็จะเพิ่มขึ้นทวีมากยิ่งขึ้น ถ้ามีสัตว์มาคุ้ยเขี่ยหรือมีลมพัดให้ขยะมูลฝอยฟุ้งกระจายเชื้อโรคที่มีอยู่เป็นปริมาณมากก็จะแพร่กระจายออกไปก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของคนและสัตว์ได้

1.2 เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค พาหะนำโรค ได้แก่ แมลงสาบ หนู ยุง แมลงต่างๆ และสุนัข เป็นต้น สัตว์เหล่านี้นอกจากจะเข้าไปคุ้ยเขี่ยอาหารซึ่งมีอยู่มากมายในกองขยะมูลฝอยแล้วยังใช้เป็นที่อยู่อาศัย วางไข่ ฟักตัวอ่อน และเจริญเติบโตแพร่พันธุ์ต่อไป จนเพิ่มปริมาณมากขึ้นซึ่งก็เป็นอันตรายอย่างมากที่จะพาเชื้อโรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขยะมูลฝอยไปสู่คนและสัตว์ได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลายมากขึ้น

1.3 เกิดกลิ่นเหม็นและสภาพน่ารังเกียจเมื่อขยะมูลฝอยเกิดการย่อยสลายโดยแบคทีเรียจะมีกลิ่นเหม็นซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณและชนิดของขยะมูลฝอย นอกจากนี้ถ้าแมลงวันวางไข่ด้วยจะมีหนอนขึ้น เกิดสภาพไม่น่าดูเป็นที่น่าขยะแขยงอย่างมาก

1.4 เกิดเป็นเหตุรำคาญแก่บริเวณใกล้เคียงดังที่กล่าวแล้วว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงต่างๆ เช่น หนู แมลงวัน ยุง เป็นต้น สัตว์เหล่านี้เมื่อเพาะพันธุ์มีปริมาณมากขึ้นจะออกมาเพ่นพ่านทำความรำคาญให้แก่บริเวณใกล้เคียงนอกเหนือจากการเป็นพาหะนำโรคอีกด้วย

1.5 เกิดอุบัติเหตุได้ เช่น เกิดอัคคีภัยในกรณีที่ขยะมูลฝอยมีเชื้อไฟอยู่ เช่น กระดาษพลาสติกซึ่งติดไฟง่ายถ้ามีผู้ที่ไม่ระมัดระวังทิ้งกันบุหรี่ยังติดไฟอยู่ก็จะเกิดอัคคีภัยได้ง่ายอีกประการหนึ่งอาจเกิดอุบัติเหตุบาดเจ็บแก่ร่างกายเนื่องจากกองขยะมูลฝอยใกล้กับทางเดินเท้าซึ่งในกองขยะมูลฝอยอาจมีเศษแก้วเศษโลหะหรือของมีคมซึ่งผู้สัญจรผ่านหรือเด็กอาจจะไปเดินเหยียบของมีคมเหล่านี้ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2549 : 1)

สรุปได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การจัดการการทิ้งขยะมูลฝอยให้เป็นระบบ มีการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง มีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิธี

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้พบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน บ้านดง ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยที่เกี่ยวข้องใช้ส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนรู้จักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของตนเองให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ครัวเรือนและชุมชนน่าอยู่

1. ทฤษฎีเชิงนิเวศวิทยาชุมชน (Community Ecology Theory)

เป็นทฤษฎีที่ โรเบิร์ต อี พาร์ค (Robert E. Park. 1979) พยายามอธิบายถึงการจัดการระเบียบชุมชนโดยเหตุผลทางนิเวศวิทยา โดยมีสาระสำคัญคือ ชุมชนมีการจัดระเบียบขึ้นมาเนื่องจากสภาพนิเวศวิทยาทำให้เกิดกลุ่มมารวมกันและปรับตัวอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ด้วยการจัดระเบียบชุมชนจึงประกอบด้วยการจัดระเบียบระดับชีวภาพ (Biotic Level) และระดับสังคม (Social Level) ในระดับชีวภาพจะเห็นได้ทุกแห่งที่มีสิ่งมีชีวิตต้องพึ่งพาอาศัยกัน แต่การจัดวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่มีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม นักวิชาการด้านนิเวศวิทยาและนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมได้ให้ความหมายของนิเวศวิทยาไว้หลายท่าน ซึ่งแต่ละท่านมีความเห็นในกรอบความคิดเห็นคล้ายๆกัน เช่น

นิเวศวิทยาชุมชน (Ecology) หมายถึง นิเวศวิทยาเป็นสาขาวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตชนิดใดชนิดหนึ่งกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ สิ่งมีชีวิตชนิดนั้นๆนิเวศวิทยาแบ่งแยกย่อยออกเป็นหลายสาขา เช่น สรีระนิเวศวิทยา (Physiological Ecology) ที่ศึกษาเฉพาะทางกายภาพและทางเคมีของสภาพแวดล้อม สาขาวิชานิเวศวิทยาพฤติกรรม (Behavioral Ecology) เป็นการศึกษาวิธีการหาอาหาร การปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดและการผสมพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตชนิดใดชนิดหนึ่ง ส่วนนิเวศวิทยาประชากร (Population Ecology) เป็นการศึกษาอัตราการเกิด การตายและการย้ายถิ่น นิเวศวิทยาชุมชน (Community Ecology) ศึกษาถึงการจัดระเบียบภายในกลุ่มสิ่งมีชีวิตกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นิเวศวิทยาอีก 2 สาขาคือโบราณนิเวศวิทยา (Pale Ecology) และนิเวศวิทยาประยุกต์ (Applied Ecology) โดยสาขาแรกเป็นการศึกษาข้อมูลจากฟอสซิลเพื่อเรียนรู้เรื่องราวอดีต ส่วนสาขานี้จะเป็นการนำความรู้พื้นฐานทางด้านนิเวศวิทยามาใช้เพื่อจัดการในการผลิตทางการเกษตร อันจะเป็นการเพิ่มผลผลิตที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติน้อยที่สุด (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2549 : 1)

นิตยา เลาะห์จินดา (2542 : 15) ได้ให้ความหมายของระบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

เกษม จันทร์แก้ว (2542 : 12) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งมีชีวิตที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งมีชีวิตต่อสิ่งมีชีวิต หรือสิ่งไม่มีชีวิตต่อสิ่งไม่มีชีวิต หรือสิ่งไม่มีชีวิตก็ได้ ดังนั้นหากมองภาพในภาพรวมแล้วจึงเป็นการศึกษาทั้งหมด หรือรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อม ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546 : 22) ระบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศเป็นระบบด้วยสังคมของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยมีการเปลี่ยนสสาร แร่ธาตุและมีการถ่ายทอดพลังงานเกิดขึ้นระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่านิเวศวิทยาชุมชน หมายถึง องค์ประกอบของสิ่งมีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งไม่มีชีวิตและสิ่งมีชีวิตและจัดให้อยู่ในระบบระเบียบของสังคมและพึ่งพาซึ่งกันและกันในสังคม

2. ทฤษฎีการเรียนรู้

1. ทฤษฎี การเรียนรู้ การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนปริมาณความรู้ของผู้เรียน งานที่สำคัญของครูคือการช่วยนักเรียนในแต่ละคนให้เกิดการเรียนรู้หรือมีความรู้ และทักษะตามที่หลักสูตรได้วางไว้ ครูมีหน้าที่จัดประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อจะช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์แต่ละบทเรียน ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับกระบวนการการเรียนรู้จึงเป็นรากฐานการสอนที่มีประสิทธิภาพ (สุรางค์ โค้งตระกูล. 2553 : 185)

วุฒิภาวะและความพร้อม วุฒิภาวะ หมายถึง การเจริญเติบโตของเด็กโดยธรรมชาติทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา วุฒิภาวะและความพร้อม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด ความพร้อมหมายถึง ระดับวุฒิภาวะและความสามารถทำเป็นในการเรียนรู้หรือการฝึกฝนกิจกรรมนั้น ๆ เช่น เด็กที่มีความพร้อมในการเรียนการอ่าน ย่อมหมายถึงระดับวุฒิภาวะของเขาที่สามารถแยกความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของตัวอักษร

ความสามารถ หมายถึง เข้าวปัญหา คนที่มีเข้าวปัญหา คนที่มีเข้าวปัญญาค่าย่อมเรียนในเรื่องง่ายและไม่สลับซับซ้อนได้ ส่วนคนที่มีเข้าวปัญญาย่อมจะเรียนรู้ในเรื่องยากได้ ความสามารถนี้จะวัดได้จากแบบทดสอบเข้าวปัญหา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้และนำมาพิจารณาร่วมกับวิธีการอื่นเพื่อให้ได้ใกล้เคียงกับความสามารถของผู้เรียนและให้ทำนายความสำเร็จในอนาคต

การจูงใจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอน จูงใจเกิดจากเครื่องล่อใจต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดความปรารถนาที่จะเรียน การมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่จะเรียนรู้อยู่ก่อนให้เกิดความสนใจอยากเรียน ความต้องการ ความสนใจ การใฝ่เรียน ล้วนเป็นแรงจูงใจทั้งสิ้น

อายุของผู้เรียนที่พ้นวัยผู้ใหญ่ไปแล้ว ยิ่งอายุมากขึ้น ความสามารถในการเรียนจะยิ่งลดลง ความจำไม่ดีเท่าวัยรุ่น แต่ก็ยังมีสิ่งชดเชย เช่น ประสบการณ์ การใช้เหตุผลดีขึ้น การควบคุมอารมณ์ดีขึ้น โดยทั่วไปความสามารถในการเรียนรู้ตั้งแต่ยังเป็นเด็กจนถึงวัยรุ่นจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากวัยรุ่นถึงผู้ใหญ่ถึงวัยชราจะลด

ประสบการณ์เดิม ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องที่เรียนมาก่อนเพียงใด ถ้าเคยรู้มาบ้างหรือเคยมีประสบการณ์ในเรื่องหนึ่ง ที่อาจจะมิผลต่อการเรียนรู้ในเรื่องนั้นซึ่งก็คือ ความรู้หรือประสบการณ์เดิม

ที่มีอยู่จะช่วยให้เรียนเรื่องใหม่สะดวกและรวดเร็วมากขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่าผลของการเรียนรู้จากบทเรียนไปแล้วมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ใหม่นั้นเอง

ความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งจะมีผลต่อการเรียน อวัยวะที่ช่วยในการแสดงพฤติกรรมของคนเรา ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เช่นกัน หากอวัยวะเหล่านั้นบกพร่องก็ย่อมจะมีผลต่อการเรียนรู้ด้วย ความบกพร่องทางร่างกายที่สำคัญ เช่น สายตาเอียง สายตาสั้น สายตาวาว หูตึง หูหนวก ฯลฯ

โดยกล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ แสดงถึงความเป็นข้อเท็จจริง วิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้จากประสบการณ์ที่พบเห็นและการได้เรียนรู้จะมาเป็นตัวอธิบายในการเรียนรู้ของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและเป็นการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและจัดการขยะมูลฝอยต่อไปในอนาคต

3. ทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง สิ่งซึ่งความคุมพฤติกรรมของมนุษย์อันเกิดจากความต้องการ (Needs) พลังกดดัน (Drivers) หรือ ความปรารถนา (Desires) ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ แรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ เอง ภายใน ได้แก่ ความรู้สึกต้องการหรือขาดอะไรบางอย่าง จึงเป็นพลังงานชักจูง หรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรมเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือต้องการนั้น ส่วนภายนอก ได้แก่ สิ่งใดก็ตามที่มาเร้าเร้า นำช่องทาง และมาเสริมสร้างความปรารถนาในการประกอบกิจกรรมในตัวมนุษย์ ซึ่งแรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว หรือทั้งสองอย่างพร้อมกันได้ อาจกล่าวได้ว่า แรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งความต้องการเป็นสิ่งเร้าภายในที่สำคัญกับการเกิดพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีสิ่งเร้าอื่น ๆ เช่น การยอมรับของสังคม สภาพบรรยากาศที่เป็นมิตร การบังคับขู่เข็ญ การให้รางวัลหรือกำลังใจหรือทำให้เกิดความพอใจล้วนเป็นเหตุจูงใจให้เกิดแรงจูงใจได้

มาสโลว์ (Maslow) ได้ลำดับขั้นความต้องการต่ำไปสูงเริ่มจากความต้องการทางซึ่งมาสโลว์ (Maslow) เชื่อว่าความต้องการพื้นฐานของ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2549 : 1)

แรงจูงใจ หมายถึง การนำเอาปัจจัยต่างๆมาเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่จูงใจ จะต้องค้นหาว่าบุคคลที่เขาต้องการจูงใจ มีความต้องการหรือมีความคาดหวังอย่างไร มีประสบการณ์ ความรู้ และทัศนคติในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร แล้วพยายามดึงเอาสิ่งเหล่านั้นมาเป็นแรงจูงใจ (Motive) ในการแสดงพฤติกรรม หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ การจูงใจเป็นการช่วยให้เข้าใจถึงพฤติกรรมต่างๆของบุคคล เนื่องจากแรงจูงใจจะเป็นตัวที่กำหนดทิศทางต่าง ๆ ของการเกิดพฤติกรรมในตัวบุคคล นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่า การจูงใจนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความพยายามในอันที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็น การรับรู้ และการแสดงออกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ด้วย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2550 : 1)

องค์ประกอบของแรงจูงใจ นักจิตวิทยาปัจจุบันได้ศึกษาและสรุปว่าองค์ประกอบของแรงจูงใจมี 3 ด้านคือ องค์ประกอบทางด้านกายภาพ (Biological Factor) ในองค์ประกอบด้านนี้จะพิจารณาถึงความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ เช่น ความต้องการปัจจัย 4 เพื่อจะดำรงชีวิตอยู่ได้ องค์ประกอบทางด้านการเรียนรู้ (Learned Factor) องค์ประกอบด้านนี้เป็นผลสืบเนื่องต่อจาก

องค์ประกอบทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนไม่สามารถได้รับการตอบสนองความต้องการในปริมาณ ชนิด และคุณภาพตามที่ตนเองต้องการ และในหลาย ๆ ครั้งสิ่งแวดล้อมเป็นตัววางเงื่อนไขในการสร้าง แรงจูงใจของมนุษย์องค์ประกอบทางด้านความคิด (Cognitive Factor) ประเภทของแรงจูงใจ นักจิตวิทยาได้แบ่งลักษณะของแรงจูงใจออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ กลุ่มที่ 1 แรงจูงใจฉับพลัน (Aroused Motive) คือแรงจูงใจที่กระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม ออกมาทันทีทันใด แรงจูงใจสะสม (Motivational Disposition หรือ Latent Motive) คือแรงจูงใจที่มีอยู่แต่ไม่ได้แสดงออกทันที จะค่อยๆเก็บสะสมไว้รอการแสดงออกมาในเวลาใดเวลาหนึ่งต่อกลุ่มที่ 2 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายในตัวของบุคคลนั้น 1. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายนอก กลุ่มที่ 3 แรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motive) คือ แรงจูงใจ อันเนื่องมาจากความต้องการที่เห็นพื้นฐานทางร่างกาย เช่น ความหิวกระหาย แรงจูงใจ ทุติยภูมิ (Secondary Motive) คือแรงจูงใจที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากแรงจูงใจ ชั้นปฐมภูมิ แรงจูงใจภายในและภายนอก (Intrinsic and Extrinsic Motivation) นักจิตวิทยาหลาย ท่านไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่อธิบายพฤติกรรมด้วยแรงจูงใจทางสรีระและแรงจูงใจทาง จิตวิทยาโดยใช้ทฤษฎีการลดแรงขับ เพราะมีความเชื่อว่า พฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์เกิดจาก แรงจูงใจภายใน 2. แรงจูงใจภายใน หมายถึง แรงจูงใจที่มาจากภายในตัวบุคคล และเป็นแรงขับที่ทำให้ บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม โดยไม่ได้หวังรางวัลหรือแรงเสริมภายนอกความมีสมรรถภาพ (Competence) ไวที่ได้อธิบายว่าความมีสมรรถภาพเป็นแรงจูงใจภายใน ซึ่งหมายถึงความต้องการที่จะ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพไวที่ถือว่ามนุษย์เราต้องการปรับตัวให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อม (วิกิติเดีย สารานุกรมเสรี. 2550 : 1)

จากทฤษฎีแรงจูงใจผู้วิจัยได้นำแนวคิดมากำหนดเป็นสำคัญเพราะเป็นการกระตุ้นให้ บุคคลแสดงพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยหรือเป็นการกระตุ้นให้คนในครัวเรือนอยากที่จะทำที่ บ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อยสะอาดและถูกลักษณะ อีกทั้งยังมีผลตอบแทนให้กับครัวเรือนที่เป็น สมาชิกของกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ถ้าสมาชิกนำขยะมาขายและออมได้ถึง 300 บาท ต่อ 6 เดือนทางธนาคารขยะจะจ่ายค่าน้ำประปาให้เป็นจำนวนเงิน 10 บาท
2. ถ้าสมาชิกเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ว่าจะเป็น การเกิด การเจ็บป่วย การเสียชีวิต ธนาคารก็จะจ่ายเป็นเงินสวัสดิการให้กับสมาชิก เป็นเงิน 20% ของยอดเงินในบัญชี
3. การใช้สิทธิ์แต่ละครั้งจะถูกหักยอดเงินในบัญชี ถ้าต้องการใช้สิทธิ์อีก ต้องมีเงินจากการขายขยะเพิ่มเข้ามาถึงจะใช้สิทธิ์ในการรับเงินสวัสดิการได้อีก

4. ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functional Theory)

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural Functionalism) ทฤษฎีโครงสร้างก่อตัวขึ้นหลังจากที่นักทฤษฎีแพร่กระจายวัฒนธรรม เป็นแนวคิดในการพัฒนาทฤษฎีโครงสร้าง - หน้าที่ที่เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้ โดยอุปมาว่า โครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่า หน้าที่ของสังคมคือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิต

ดำรงอยู่ได้ผู้นำกลุ่มคือ นักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศส เลวี สเทรราสส์ (Claude Levi Strauss) เน้นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมทฤษฎีโครงสร้าง แตกต่างกับทฤษฎีหน้าที่นิยม ตามแนวความคิดของคลิฟฟ์-บราวน์ คือ แรตคลิฟฟ์-บราวน์ เสนอแนวความคิดว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมต้องมีหน้าที่อย่างไรในระบบหนึ่งนั้น เลวี สเทรราสส์ ศึกษาจุดกำเนิดของระบบวัฒนธรรมนั้นมากกว่า รวมทั้งศึกษาวัฒนธรรมของมนุษย์ ที่แสดงออกมาในรูปศิลปะ พิธีกรรม และการดำรงชีวิตประจำวัน วัฒนธรรม คือสิ่งสะท้อน ให้เห็นพื้นฐานโครงสร้างของจิตมนุษย์

Redcliffe-Brown. (1940) ได้อธิบายอย่างชัดเจนเกี่ยวกับ ระบบสังคมประกอบด้วย โครงสร้างและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นแบบแผนที่อยู่ได้นาน โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรสำคัญ โครงสร้างดังกล่าวเกิดจากพฤติกรรมทางสังคมที่ก่อให้เกิดบรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ในการควบคุมพฤติกรรม (อนรุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์.2548)

Emil Durkheim. (1956) เสนอทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมมากไปกว่าปัจเจกบุคคล เน้นเสถียรภาพทางสังคม ความเป็นระเบียบและผาสุกของสังคม มิฉะนั้นจะเกิดความไร้บรรทัดฐาน (Anomic) ซึ่ง Radcliffe-Brown เสริมว่า องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยยึดสังคมไว้ด้วยกันนั้น ได้แก่ ค่านิยม ความรู้สึกพิธีกรรมต่าง ๆ

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม มีองค์ประกอบหลักที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะเกื้อหนุนกัน 2 อย่างคือ โครงสร้างและหน้าที่ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2551) สำหรับอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมว่า ภายในสังคมจะมีส่วนร่วมย่อยต่างๆที่คอยทำหน้าที่สอดคล้องกันในลักษณะเช่นไรจึงสามารถทำให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างเป็นระเบียบและบรรลุถึงเป้าหมายของสังคม

ทัลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parsons. 1960) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่ยึดกรอบแนวความคิดที่เรียกว่า Analytical Realism ในการสร้างทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในหมู่นักสังคมวิทยา โดยกล่าว การกระทำ (Action) ทางสังคมแต่ละครั้งจะประกอบไปด้วยหน่วยของการกระทำ (Unit Act) ซึ่งหมายถึงหน้าที่ย่อย ๆ หลายหน่วย ความคิดเกี่ยวกับการกระทำหรือหน้าที่นี้ ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของสิ่งที่กระทำ ซึ่งในที่สุด การกระทำจะกลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมหรือระบบ และจากระบบจะพัฒนาเป็นโครงสร้างในที่สุด ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการกระทำเป็นเหตุแห่งปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดระบบซึ่งพัฒนาเป็นโครงสร้างทางสังคมในที่สุด พาร์สันเชื่อว่าในการตัดสินใจกระทำทางสังคมของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ คือ

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่กระทำ (Actor)
- 2) เป้าหมาย (Goals)
- 3) วิธีเลือกปฏิบัติ (Means)
- 4) สถานการณ์ที่ผู้กระทำต้องเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง (Situational Conditions)
- 5) ตัวกำหนดเชิงบรรทัดฐาน เช่น บรรทัดฐาน คุณค่า ฯลฯ (Norms, Values and Other)

งามพิศ สัตย์สวณ (2551) กล่าวถึงทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่โดยอ้างจาก แรตคลิฟฟ์ บราวน์ ที่มีแนวความคิดว่าระบบสังคมต่าง ๆ ประกอบไปด้วยโครงสร้างและกิจกรรมโดยที่โครงสร้างทางสังคมคือแบบแผนที่อยู่ได้นาน โดยประชากรมีความสัมพันธ์รวมทั้งระหว่างคนกับคนและกับสิ่งแวดล้อม ในความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนนั้นประกอบไปด้วยการยอมรับและการขัดแย้ง แต่ด้วยการจัดการด้วยระบบที่ลงตัว จึงทำให้ความขัดแย้งลดความรุนแรงจนถึงระดับที่คงอยู่ด้วยกันได้ ใน

พรรณณะของบราวน์ แสดงให้เห็นว่าบราวน์ มุ่งที่จะศึกษาในตัวโครงสร้างกับผลกระทบที่เกิดขึ้นมากกว่าจะศึกษาในส่วนย่อย ๆ ในโครงสร้างเหล่านั้น ต่อมาแนวคิดเหล่านี้ได้รับความยอมรับน้อยลงในทัศนของนักสังคมวิทยารุ่นใหม่ จากแนวคิดของ นักสังคมวิทยาทั้งสองท่าน จะพบแนวคิดทั้งสองแนวคิดต่างให้นำหนักในการศึกษาอันเป็นการให้ความสำคัญในองค์ประกอบของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ต่างกัน

โครงสร้างบุคลากร

ตารางที่ 2.1 แสดงรายชื่อคณะกรรมการของธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน้าที่	หมายเหตุ
1	พระครูธีระธรรมสาร	ประธานฝ่ายสงฆ์	
2	นายสมาน ทองดี	ที่ปรึกษา	
3	นางดวงกมล นิติวัดนา	ที่ปรึกษา	
4	น.ส.จิราพร ศรีสถาพร	ที่ปรึกษา	
5	นายประมาณ พิลาศธาดากุล	ประธานกรรมการ	
6	นายสุนทร มุลธิโต	ผู้จัดการธนาคาร	
7	นายวินัย พันธุ์สร้อย	กรรมการ	
8	นายวิชัย สิงห์เดช	กรรมการ	
9	นายวิรัช จันดา	กรรมการ	
10	นางสัมพันธ์ โนบรเทา	กรรมการ	
11	นายนมเทียน นาดา	กรรมการ	
12	นายคำมาย ทองดี	กรรมการ	
13	นายจำรัส อำนาง	กรรมการ	
14	นายบุญเกิด นามบุญ	กรรมการ	
15	นายสมชาย คำอ้อ	กรรมการ	
16	นางสาวรัตนา สมีพวง	กรรมการ	
17	นางกิตติยา วิสัยพิศ	กรรมการ	
18	นายสุวัฒน์ ธรรมธร	กรรมการ	
19	นางกัลยา ตูมา	กรรมการ	
20	นายธวัชชัย คำแก้ว	กรรมการ	
21	นางรำไพโร สุนนท์	กรรมการ	
22	นายธงชัย สุนนท์	กรรมการ	
23	นายด้วง จารีย์	กรรมการ	

ที่มา : นาย สุนทร มุลธิโต. สัมภาษณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ศิริทิพย์ชาติพล (2552 : 95 - 117) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในโรงเรียน ในทัศนะของบุคลากรภายในโรงเรียนพบว่า สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าด้านการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด และพบว่าด้านการกา จัดขยะมูลฝอย อยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียน ในทัศนะของบุคลากรภายในโรงเรียนพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สำหรับสภาพปัญหาขยะมูลฝอยในโรงเรียน ในทัศนะของบุคลากรภายนอกโรงเรียนพบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและด้านการแปลงรูปขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

อัมพร นิमितภาคภูมิ (2550 : 64 - 73) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนเกี่ยวกับการ คัดแยกขยะมูลฝอย การรวบรวมขยะมูลฝอย การเก็บขนขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย ในภาพรวมอยู่ในระดับกระทำบางครั้ง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมของการคัดแยก ขยะมูลฝอย และการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย มีการกระทำบางครั้ง สำหรับการเก็บขนขยะมูลฝอย และ การกำจัดขยะมูลฝอย มีการกระทำนาน ๆ ครั้ง โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการ จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เห็นด้วย ในระดับมากกับการคัดแยกขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย สำหรับการเก็บขนขยะมูลฝอยนั้นเห็นด้วยในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบ แบบสอบถาม เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ได้แก่ เทศบาลควรมีถังขยะหลายชนิด คือ ถังขยะเปียก ถังขยะแห้ง ถังขยะอันตราย และถังขยะรีไซเคิล ให้บริการอย่างพอเพียง การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ได้แก่ ควรณรงค์ให้บ้านแต่ละหลังมีถังขยะ 3 ถัง คือ ถังขยะเปียก ถังขยะแห้ง และถังขยะรีไซเคิล เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมขยะ การเก็บขนขยะมูลฝอย ได้แก่ ควรจัดรถเทศบาลมาขนให้บ่อยขึ้น หรือ มาเก็บตรงเวลาทุกวันและการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ การกำจัดขยะไม่ควรนำไปเผาเพราะเกิดควันทำให้มีมลพิษทางอากาศ และสร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

พิชชาภา พลสว่าง (2550 : 42 - 47) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบประเด็นสำคัญว่า ประชาชนร่วมมือในการกำจัดขยะมูลฝอยในการจ่ายค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้กับเจ้าหน้าที่ประจำ ประชาชนได้รับผลประโยชน์ต่อกิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยที่เทศบาลจัดทำขึ้น พฤติกรรมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย โดยภาพรวมนั้นมีการปฏิบัติมากกว่าไม่ปฏิบัติ พบว่าพฤติกรรมที่ยังมีการปฏิบัติน้อยกว่าด้านอื่น ๆ จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลบุคคลกับ พฤติกรรมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยพบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา อาชีพ ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่ม และอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมบัติ ชมภูน้อย (2553 : 57 - 70) ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในปัจจุบันของประชาชนในเขตตำบลจี่งวาม มีขยะที่เหลือทิ้งจากครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นขยะประเภท เศษถุงพลาสติก/เศษพลาสติก/กล่องโฟม คิดเป็นร้อยละ 93 รองลงมาสองลำดับแรกคือ เศษอาหาร/ผัก/ผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 79.3 และเศษกระดาษ จำพวกหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 71.5 ประชาชนมีวิธีการในการกำจัดขยะโดยนำไปทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.3 รองลงมาตามลำดับคือ การเผาขยะมูลฝอยด้วยตนเอง ในพื้นที่บริเวณบ้าน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ด้านปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจี่งวาม พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับ การพึ่งพาเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมาจัดการหรือเก็บขยะมูลฝอย ตกค้าง คิดเป็นร้อยละ 91.5 ปัญหาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยพบว่าซ้ำเกินไปทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ตกค้าง คิดเป็นร้อยละ 41.0 และมีจำนวนถังขยะที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ด้านแนวโน้มของสถานการณ์ขยะมูลฝอยในอนาคต พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยมีปริมาณขยะมูลฝอย มากที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2550 คือมีปริมาณขยะเฉลี่ย 2,710.71 กิโลกรัมต่อวัน รองลงมาได้แก่เดือนมีนาคม 2550 มีปริมาณขยะเฉลี่ย 2,604.00 กิโลกรัมต่อวัน และเดือนเมษายน 2550 มีปริมาณขยะเฉลี่ย 2,525.67 กิโลกรัมต่อวัน

วิสุทธิ์ มหายนันท์ (2553 : 50 - 58) จากการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคของการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลท่าวังผา แบ่งได้ 2 ด้าน ดังนี้ 1.) ด้านการบริหารจัดการ องค์การและบุคลากรที่รับผิดชอบยังขาดความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล งบประมาณการจัดเก็บค่าธรรมเนียมยังได้ไม่ครอบคลุม เทคโนโลยีโดยเฉพาะถังขยะในชุมชนยังไม่มีถึงแยกประเภทขยะก่อนนำไปกำจัด และไม่ครอบคลุมพื้นที่ แผนงานโครงการยังไม่สอดคล้องกับปัญหา ไม่มีความต่อเนื่องในแผนระยะยาว 2.) ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ยังไม่ถูกสุขาภิบาล โดยเฉพาะการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัดทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น และวิธีการกำจัดขยะยังไม่ถูกต้องทำให้เกิดข้อร้องเรียนจากประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงแหล่งกำจัดขยะ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Fadel, Zeinati, Jamali (2001 : 281 - 300) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในด้านอุตสาหกรรมในประเทศที่กำลังพัฒนา จากกรณีศึกษาในประเทศเลบานอน งานวิจัยนี้เสนอปัญหาขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศเลบานอน ลักษณะของขยะทั้งของแข็งและของเหลวรวมทั้งขยะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตลอดจนโครงการนำขยะมาใช้ประโยชน์และการปฏิบัติการส่งออกและนำเข้าขยะเหล่านั้น ทั้งความสามารถในการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนความต้องการในการออกกฎหมายดูแลสิ่งแวดล้อมแหล่งเรียนรู้การดูแลปัญหาเรื่องขยะและกำลังพลที่นำเสนอโครงการให้เกิดผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน เสนอความคิดที่ดำเนินการตามสภาพจริงของการจัดการเรื่องขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมตามกำลังทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจและเทคนิคการจัดการดูแลเขตอุตสาหกรรมในประเทศเลบานอน ประกอบด้วยอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (84% มีการว่าจ้างบุคคลน้อยกว่า 10 คน) ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแบบเล็ก (96%) กระจายตามโซนอุตสาหกรรม 41 แห่ง ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของบุคคลในชุมชนเหล่านั้น รวมขยะทั้งของแข็งของเหลวและที่มีพิษต่อสุขภาพ 364,730 ตันต่อปี 20,169,600 ลูกบาศก์เมตรต่อปี และระหว่าง 3,000 -

15,000 ตันต่อปี แม้ว่าการเจริญเติบโตของโรงงานอุตสาหกรรมมีผลต่อการพัฒนาทางสังคมเศรษฐกิจของประเทศ (17%) มีรายรวมของผลิตภัณฑ์ในสินค้าประเภทเครื่องอุปโภค/บริโภคในประเทศ แต่การจัดการวางแผนดูแลสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักเข้าใจอยู่ในระดับต่ำเพราะไม่มีกฎหมายการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดีพอตลอดการบริหารจัดการดูแลด้านขยะที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมจากหน่วยงานของรัฐบาล

Kaseva, Mbuligwe&Kassenge (2002 : 243 - 257) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการนำขยะในบ้านมาใช้ใหม่ในเมืองดาร์ เอส ซาลาม (Dar es Salaam) ประเทศแทนซาเนีย จุดประสงค์ของงานวิจัยเพื่ออธิบายว่าการจัดการขยะ ชนิดขยะ และจำนวนของขยะที่นำมาใช้ใหม่ เพื่อลดจำนวนขยะ ตลอดจนเพิ่มรายได้ การศึกษาพบว่าขยะในการทิ้งประมาณ 0.36 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน และ 14.600 กิโลกรัมต่อปี ขยะ 8.030 กิโลกรัม หรือ 55% สามารถนำมาใช้ใหม่และเพิ่มรายได้ TSH 834.000 ซึ่งมีรายได้มากกว่ารายได้ต่อปีสุดท้ายของประชากรถึง 2 เท่า (TSH 360,000) งานวิจัยแจ้งว่าการนำขยะมาใช้ใหม่ จะลดขยะในการกำจัดถึง 11% ฉะนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้/ลดขยะและปัญหาที่ดิน เขตที่ไม่ได้รับประโยชน์ใช้สอยด้านอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องจัดระบบการวางแผนที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาใช้ในเมืองดาร์ เอส ซาลาม (Dar es Salaam) ประเทศแทนซาเนีย

Jurczak, Tarabula&read (2003 : 67 - 88) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเรื่อง การเพิ่มการมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการเรื่องขยะในแต่ละท้องถิ่น ในเมืองจาสโล ประเทศโปแลนด์ พบว่าในเมืองจาสโล (ประเทศโปแลนด์) มีระบบรวบรวมขยะแบบแยกประเภทใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1933 แม้ว่าระบบการแยกขยะได้รับการสนับสนุนรณรงค์อย่างสูง แต่ระบบการนำขยะมาใช้ใหม่ ทั้งด้านจำนวน ปริมาณและคุณสมบัติที่ดีของการจัดระบบยังไม่ได้รับการพัฒนา งานเทศบาลได้มองหาทางออกของการบริหารจัดการนำขยะมาใช้ใหม่ โดยนำโครงการรีไซเคิลขยะจากประเทศอังกฤษมาปรับใช้ในเมือง โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นจัดกลุ่มแนะนำไปเยี่ยมเยือนแต่ละครอบครัว เพื่ออธิบายแผนการจัดการนำขยะมาใช้ใหม่ และการรณรงค์สื่อสารให้ทั่วถึง มีการสำรวจจำนวนสมาชิกในชุมชนและให้การศึกษาแก่สมาชิกในชุมชนในโครงการนี้ ในปัจจุบันกลุ่มแนะนำได้เยี่ยมเยือนผู้เข้าร่วมโครงการ 14% ของกลุ่มเป้าหมาย และ 75% ของผู้รับนโยบายได้นำขยะมาใช้ใหม่ อย่างน้อย 1 ประเภท และ 50% ของสมาชิกในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการนำขยะมาใช้ใหม่ โครงการรณรงค์โครงการนำขยะมาใช้ใหม่แก่ผู้เช่าตึกบ้านช่องและเจ้าของบ้านในเมืองส่วนใหญ่มีการนำขยะประเภทกระดาษมาใช้ใหม่และส่วนน้อยเริ่มนำขยะประเภทแก้วมาใช้ใหม่ ซึ่งมีการขยายขอบข่ายโครงการ และเงินทุนสำหรับปีต่อไป อาจจะไปสู่การนำขยะมาใช้ใหม่ในเมืองอื่น ๆ ทั่วประเทศโปแลนด์ เพื่อขยายผลสัมฤทธิ์ของโครงการนำขยะมาใช้ใหม่ให้เพิ่มมากขึ้น

Ahmed and Ali (2004 : 467 - 479) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความร่วมมือในการจัดการบริหารเรื่องขยะในประเทศที่กำลังพัฒนา : การเชื่อมโยงทฤษฎีการบริหารจัดการตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นโดยกล่าวว่าในประเทศที่กำลังพัฒนา ทั้งฝ่ายเอกชน และหน่วยงานราชการ มีการร่วมมือการบริหารจัดการเรื่องขยะมูลฝอย มีการกระตุ้นให้หน่วยงานเอกชนเข้ามาบริหารจัดการและเชื่อมโยงการประสานงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงควมมีประสิทธิภาพของงานหลักและเพิ่มโอกาสใหม่ ๆ ในการว่าจ้าง โดยนำทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยาเกี่ยวกับการจัดการ แบ่งหน้าที่และระบบราชการทั่วไป มาปรับปรุงให้อยู่รอด ทำงานร่วมกันได้ในสังคมโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง มีการพึ่งพาอาศัยกัน

เศรษฐศาสตร์ได้แจ้งในการจัดการองค์การของทั้งสองฝ่าย ซึ่งต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ให้นักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญมาสร้างควมมีประสิทธิภาพ สร้างความน่าเชื่อถือ ผลประโยชน์และการวางแผนระยะยาว ให้กับองค์กรรัฐบาล เพื่อสมดุลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความสมบูรณ์แบบขจัดการทำงานที่ไร้ ประสิทธิภาพ และการทุจริตในระบบราชการ ผู้เขียนเน้นถึงความต้องการในการออกแบบองค์กร การทำงาน และการประชาสัมพันธ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ พบว่ามีนักวิชาการที่ทำการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนน้อยมาก จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยที่เกี่ยวข้อง ใช้ส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยภายในระดับครัวเรือนของตนเองให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ครัวเรือนและชุมชนน่าอยู่ยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น เพื่อดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครัวเรือนที่เป็นสมาชิกของธนาคารขยะบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 3 หมู่ คือ บ้านหนองบัว หมู่ที่ 3 บ้านหนองบัวน้อย หมู่ที่ 8 และบ้านหนองบัวสันติสุข หมู่ที่ 11 มีครัวเรือนทั้งหมด 224 ครัวเรือน

ตารางที่ 3.1 แสดงข้อมูลจำนวนครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

หมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนของสมาชิกกลุ่ม
บ้านหนองบัว	3	75
บ้านหนองบัวน้อย	8	70
บ้านหนองบัวสันติสุข	11	79
รวม	-	224

ที่มา : บัญชีการซื้อขยะสมาชิกธนาคารรีไซเคิล บ้านหนองบัว 2557

2. กลุ่มตัวอย่าง

จากสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว จำนวนทั้งหมด 224 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ใช้เกณฑ์กำหนดตัวอย่างของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 38) คือ จำนวนร้อยละ 30 ของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล ดังนั้นจำนวนสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล 224 ครัวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 68 ครัวเรือน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงข้อมูลจำนวนครัวเรือนและกลุ่มตัวอย่างของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกงกเต็น อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

หมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
บ้านหนองบัว	3	75	23
บ้านหนองบัวน้อย	8	70	21
บ้านหนองบัวสันติสุข	11	79	24
รวม	-	224	68

ที่มา : บัญชีการซื้อขยะสมาชิกธนาคารรีไซเคิล บ้านหนองบัว 2557

2.2 ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัวทั้งหมดเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 68 ครัวเรือน โดยการคำนวณสัดส่วนครัวเรือนของสมาชิกธนาคารขยะรีไซเคิลของแต่ละหมู่บ้านที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 30 ของสมาชิกธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัวทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโสกกงกเต็น เพื่อขอความร่วมมือพร้อมทั้งขอข้อมูลด้านการจัดการขยะมูลฝอยระดับตำบลของตำบลโสกกงกเต็น
2. ติดต่อประสานงานกับผู้นำหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่ เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยเดินทางเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็นตอนดังนี้

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุของการครองเรือน ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยภายในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการคัดแยกขยะมูลฝอย มีลักษณะเป็นแบบ (Checklist) ดังตัวอย่าง
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความเพียงคำตอบเดียวให้ตรงตามความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. ระยะเวลาการอยู่อาศัย

- () 1 – 10 ปี
() 11 -20 ปี
() 21 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
() มัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย
() อนุปริญญาหรือ ปวส.
() ปริญญาตรีขึ้นไป

3. อาชีพหลัก

- () รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
() รับจ้างทั่วไป
() เกษตรกร
() ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว
() อื่น ๆ

4. รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน

- () ต่ำกว่า 5,000 บาท
() 5,001 – 10,000 บาท
() 10,001 ขึ้นไป

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

- () 1-3 คน
() 4 -5 คน
() มากกว่า 5 คนขึ้นไป

6. คริวเรือนของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

() มี

() ไม่มี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัวมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ เพื่อวัดระดับการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล

เกณฑ์ในการให้คะแนนเพื่อวัดระดับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง ใช้เกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

3 หมายถึง มีการปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ
2 หมายถึง มีการปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนบางครั้ง
1 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนเลย

เกณฑ์การแปลความหมาย

2.01 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ
1.01 - 2.00 หมายถึง มีการปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนเป็นบางครั้ง
0.00 - 1.00 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนเลย

ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 2

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
	3	2	1
ด้านการทิ้งขยะ			
1. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยท่านมีการแยกประเภทเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง.....			
2. การทิ้งขยะมูลฝอยท่านทิ้งลงในถังขยะหรือที่รองรับขยะมูลฝอยอื่น.....			
3. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยท่านมีการแยกเป็นขยะที่ใช้ประโยชน์กลับมาใช้ใหม่ได้.....			

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาแล้ว นำผลการศึกษาไปสร้างแบบสอบถามภายใต้การให้คำปรึกษา

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามวัตถุประสงค์และตัวแปรของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมี จำนวน 3 ท่าน

1) อาจารย์ทงศักดิ์ ปัตตินธุ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2) อาจารย์ดิษยพงษ์ หกสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3) อาจารย์พิชญ์ทิพา สุวรรณศรี อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุง จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำคู่มือรหัสเพื่อต่อการวิเคราะห์

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมาจัดทำตารางแปลผลตามตาราง สรุปและอภิปรายผลการวิจัย สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

โดยใช้การทดสอบ F-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
2. การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
3. การเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
4. ปัญหาและแนวทางในการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

1. ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล	จำนวน (n=68)	ร้อยละ 100
1. ระยะเวลาในการอยู่อาศัย		
1-10 ปี	4	5.9
11-20 ปี	14	20.6
21 ปีขึ้นไป	50	73.5
รวม	68	100
2. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	23	33.8
มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย	36	52.9
อนุปริญญาหรือ ปวส.	4	5.9
ปริญญาตรีขึ้นไป	5	7.4
รวม	68	100
3. อาชีพหลัก		
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	2	2.9
รับจ้างทั่วไป	17	25.0
เกษตรกร	36	52.9
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	5	7.4
อื่น ๆ	8	11.8
รวม	68	100
4. รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	22	32.4
5,001 – 10,000 บาท	30	44.1
10,001 ขึ้นไป	16	23.5
รวม	68	100
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 - 3 คน	15	22.1
4 - 5 คน	36	52.9
มากกว่า 5 คนขึ้นไป	17	25.0
รวม	68	100

จากตาราง 4.1 พบว่า สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จ้งหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 73.5) ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 52.9) อาชีพหลักเกษตรกร (ร้อยละ 52.9) รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท (ร้อยละ 44.1) และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 - 5 คน (ร้อยละ 52.9)

2. การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จ้งหวัดขอนแก่น

ตาราง 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จ้งหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน

การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การได้รับความรู้และข่าวสาร	2.56	.58	สม่าเสมอ
การทิ้งขยะมูลฝอย	2.77	.46	สม่าเสมอ
การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	2.44	.57	สม่าเสมอ
การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	2.67	.57	สม่าเสมอ
การนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่	2.18	.67	สม่าเสมอ
การกำจัดขยะเปียก	2.35	.72	สม่าเสมอ
โดยรวม	2.50	.60	สม่าเสมอ

จากตาราง 4.2 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จ้งหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอย่างสม่าเสมอ

ตาราง 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการได้รับความรู้และข่าวสาร

การได้รับความรู้และข่าวสาร	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การเข้าร่วมอบรม/ประชุม เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	2.57	.61	สม่ำเสมอ
2. การได้รับข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	2.62	.52	สม่ำเสมอ
3. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	2.49	.61	สม่ำเสมอ
โดยรวม	2.56	.58	สม่ำเสมอ

จากตาราง 4.3 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการได้รับความรู้และข่าวสาร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.62$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.49$)

ตาราง 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย

การทิ้งขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านแนะนำให้สมาชิกภายในครัวเรือนทิ้งขยะลงในถังขยะที่จัดไว้	2.88	.41	สม่ำเสมอ
2. หากสมาชิกภายในครัวเรือนคนใดคนหนึ่งไม่ทิ้งขยะลงในถังจะมีการกล่าวตักเตือน	2.71	.46	สม่ำเสมอ
3. ท่านทิ้งขยะมูลฝอยลงในถังขยะที่จัดไว้เป็นตัวอย่างแก่สมาชิกภายในครัวเรือน	2.82	.42	สม่ำเสมอ
4. การจัดหาถังขยะหรือที่รองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอกับปริมาณขยะ	2.67	.54	สม่ำเสมอ
โดยรวม	2.77	.46	สม่ำเสมอ

จากตาราง 4.4 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านแนะนำให้สมาชิกภายในครัวเรือนทิ้งขยะลงในถังขยะที่จัดไว้ ($\bar{X} = 2.88$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดหาถังขยะหรือที่รองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอกับปริมาณขยะ ($\bar{X} = 2.67$)

ตาราง 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด

การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งร่วมกับถังขยะของ อบต.	2.74	.51	สม่ำเสมอ
2. การนำขยะมูลฝอยที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ไปทำลายโดยการเผา	1.81	.67	บางครั้ง
3. การนำขยะที่ทำลายไม่ได้ไปทิ้งในถังขยะของ อบต.	2.40	.69	สม่ำเสมอ
4. การนำขยะมูลฝอย เช่น กระจัง กระจาด ฯลฯ ไปจำหน่าย	2.81	.40	สม่ำเสมอ
โดยรวม	2.44	.57	สม่ำเสมอ

จากตาราง 4.5 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การนำขยะมูลฝอย เช่น กระจัง กระจาด ฯลฯ ไปจำหน่าย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การนำขยะมูลฝอยที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ไปทำลายโดยการเผา

ตาราง 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จัดหาถังขยะรวมเพื่อรวบรวมมูลฝอยภายในครัวเรือน	2.68	.56	ดีมาก
2. นำขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนไปทิ้งรวมไว้กับถังขยะของ อบต. รอกการนำไปทิ้งของพนักงาน	2.54	.72	ดีมาก
3. หมั่นดูแลถังขยะรวมของครัวเรือนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้	2.63	.57	ดีมาก
4. ส่งเสริมให้สมาชิกภายในครัวเรือนเก็บรวบรวมขยะอย่างเป็นระบบ	2.82	.42	ดีมาก
โดยรวม	2.67	.57	ดีมาก

จากตาราง 4.6 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอย่างดีมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้สมาชิกภายในครัวเรือนเก็บรวบรวมขยะอย่างเป็นระบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ นำขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนไปทิ้งรวมไว้กับถังขยะของ อบต. รอกการนำไปทิ้งของพนักงาน

ตาราง 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่

การนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การนำขยะมูลฝอย เช่น ขวด กระดาษ ฯลฯ มาแปรรูปเพื่อการใช้สอย	2.09	.69	สม่าเสมอ
2. ส่งเสริมให้สมาชิกภายในครัวเรือนหาวิธีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	2.19	.63	สม่าเสมอ
3. ท่านมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เพื่อนำความรู้มาส่งเสริม/ชี้แนะสมาชิกในครัวเรือน	2.25	.68	สม่าเสมอ
โดยรวม	2.18	.67	สม่าเสมอ

จากตาราง 4.7 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอย่างสม่าเสมอและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เพื่อนำความรู้มาส่งเสริม/ชี้แนะสมาชิกในครัวเรือน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การนำขยะมูลฝอย เช่น ขวด กระดาษ ฯลฯ มาแปรรูปเพื่อการใช้สอย

ตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการกำจัดขยะเปียก

การกำจัดขยะเปียก	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การแยกขยะเปียกไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	2.51	.70	สม่ำเสมอ
2. การแยกเศษอาหารไปเป็นอาหารสัตว์ เช่น สุนัข เป็ด ไก่	2.59	.58	สม่ำเสมอ
3. การนำขยะเปียก เศษพืช เช่น เศษใบไม้ ไปกำจัดโดยการเผา	1.96	.87	บางครั้ง
โดยรวม	2.35	.72	สม่ำเสมอ

จากตาราง 4.8 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น ด้านการกำจัดขยะเปียก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแยกเศษอาหารไปเป็นอาหารสัตว์ เช่น สุนัข เป็ด ไก่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การนำขยะเปียก เศษพืช เช่น เศษใบไม้ ไปกำจัดโดยการเผา

3. การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมผลอยู่ในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ตาราง 4.9 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมผลอยู่ในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมผล	ระยะเวลาในการอยู่อาศัย						F	P
	1 - 10 ปี		11 - 20 ปี		21 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การได้รับความรู้และข่าวสาร	2.67	.38	2.38	.43	2.60	.47	1.380	.259
2. การทิ้งขยะมูลฝอย	2.88	.25	2.57	.43	2.82	.24	4.241	.019
3. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	2.38	.14	2.29	.27	2.49	.28	2.949	.059
4. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	2.56	.45	2.27	.51	2.79	.28	12.466	.000
5. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	2.25	.50	2.14	.43	2.18	.56	.067	.935
6. การกำจัดขยะเปียก	2.50	.43	2.40	.47	2.33	.40	.462	.632
โดยรวม	2.54	.36	2.34	.42	2.54	.37	3.987	.023

ตาราง 4.9 พบว่า ประชากรที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยแตกต่างกันมีพฤติกรรมโดยรวมและรายด้านในการจัดกิจกรรมผลอยู่ในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.10 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกาารขยะมูลฝอยในระดับชั้นเรียนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมการจัดกาารขยะมูลฝอย	ระดับการศึกษา								F	P
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา หรือ ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป	รวม	S.D.	F		
1. การได้รับความรู้และข่าวสาร	2.58	.55	2.57	.43	2.42	.32	2.47	.38	.217	.885
2. การทิ้งขยะมูลฝอย	2.84	.22	2.75	.27	2.56	.72	2.75	.35	1.082	.363
3. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	2.50	.28	2.41	.26	2.56	.24	2.25	.43	1.499	.223
4. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	2.80	.24	2.58	.48	2.69	.31	2.70	.33	1.541	.212
5. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	2.12	.57	2.26	.46	2.25	.32	1.80	.84	1.295	.284
6. การกำจัดขยะเปียก	2.29	.42	2.40	.42	2.42	.32	2.27	.43	.421	.739
โดยรวม	2.52	.38	2.50	.39	2.48	.37	2.37	.46	.540	.656

ตาราง 4.10 พบว่า ประชากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมโดยรวมและรายด้านในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับชั้นเรียนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.11 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ตามอาชีพหลัก

พฤติกรรมต่าง ๆ ของการจัดการขยะมูลฝอย	อาชีพหลัก												F	P
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ		รับจ้างทั่วไป		เกษตรกร		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		อื่น ๆ		โดยรวม			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.				
1. การได้รับความรู้และข่าวสาร	2.67	.47	2.49	.43	2.66	.49	2.47	.38	2.29	.38	2.29	.38	1.289	.284
2. การทิ้งขยะมูลฝอย	3.00	.00	2.63	.42	2.83	.22	2.85	.22	2.69	.29	2.69	.29	1.830	.134
3. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	2.63	.53	2.46	.30	2.49	.27	2.25	.25	2.25	.23	2.25	.23	2.027	.101
4. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	2.75	.35	2.57	.55	2.76	.31	2.55	.33	2.50	.44	2.50	.44	1.230	.307
5. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	2.50	.71	2.10	.51	2.25	.55	2.00	.62	2.04	.38	2.04	.38	.719	.582
6. การกำจัดขยะเปียก	2.00	.00	2.39	.44	2.35	.41	2.13	.18	2.50	.47	2.50	.47	1.023	.403
โดยรวม	2.59	.34	2.44	.44	2.56	.38	2.38	.33	2.38	.37	2.38	.37	1.814	.137

ตาราง 4.11 พบว่า ประชากรที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีพฤติกรรมโดยรวมและรายด้านในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.12 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ตามรายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน

พฤติกรรมต่าง ๆ ของการจัดการขยะมูลฝอย	รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน				F	P		
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 บาท ขึ้นไป					
1. การได้รับความรู้และข่าวสาร	\bar{x} 2.38	S.D. .52	\bar{x} 2.68	S.D. .42	2.58	.39	2.879	.063
2. การทิ้งขยะมูลฝอย	2.65	.39	2.81	.25	2.86	.18	2.937	.060
3. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	2.33	.29	2.50	.26	2.47	.29	2.513	.089
4. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	2.55	.41	2.74	.43	2.70	.32	1.600	.210
5. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	2.24	.47	2.10	.56	2.23	.54	.562	.573
6. การกำจัดขยะเปียก	2.32	.40	2.40	.41	2.31	.45	.346	.709
โดยรวม	2.41	.41	2.54	.39	2.53	.36	2.132	.127

ตาราง 4.12 พบว่า ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมโดยรวมและรายตัวในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

พฤติกรรมต่าง ๆ ของการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน						F	P
	1 – 3 คน		4 – 5 คน		มากกว่า 5 คนขึ้นไป			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การได้รับความรู้และข่าวสาร	2.58	.57	2.56	.42	2.53	.46	.049	.952
2. การทิ้งขยะมูลฝอย	2.80	.24	2.76	.34	2.76	.29	.108	.898
3. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด	2.42	.28	2.45	.26	2.43	.35	.093	.911
4. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	2.70	.40	2.61	.42	2.76	.38	.888	.416
5. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	2.07	.47	2.26	.51	2.10	.60	.960	.388
6. การกำจัดขยะเปียก	2.24	.27	2.40	.45	2.35	.43	.735	.483
โดยรวม	2.47	.7	2.51	.40	2.49	.42	.148	.862

ตาราง 4.13 พบว่า ประชากรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมโดยรวมและรายด้านในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

จากข้อมูลซึ่งรวบรวมได้จากแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในอนาคต โดยแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในอนาคตทั้งด้านการได้รับความรู้และข่าวสาร ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่ และด้านการกำจัดขยะเปียก ดังนี้

สรุปปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ลักษณะคำถามที่ให้ข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระได้ประเด็นปัญหา ดังนี้

1. พื้นที่ธนาคารขยะรีไซเคิลไม่เพียงพอและไม่เป็นสัดส่วน
2. ถังขยะไม่เพียงพอ
3. เปลี่ยนถังขยะที่ชำรุด
4. ทางงบประมาณมาซื้อถังขยะเพิ่ม
5. อยากให้มีเตาเผาขยะในหมู่บ้าน

แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน

1. การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง
 - 1.1 นำขยะเปียกและเศษใบไม้ ไปทำปุ๋ยหมัก และอาหารสัตว์
 - 1.2 นำพลาสติก กระดาษ ไปขาย
2. หน่วยงานที่มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ มาให้ความรู้ในชุมชน
3. การสนับสนุนของราชการในด้านงบประมาณและส่งเสริม
4. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะอย่างต่อเนื่อง
5. ลดการใช้ถุงพลาสติก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการทำการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้สรุปหัวข้อต่าง ๆ ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ
 - 4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 4.2 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ระยะเวลาในการอยู่อาศัย ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยภายในครัวเรือน จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 73.5) มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 52.9) มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร (ร้อยละ 52.9) มีรายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 44.1) และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน (ร้อยละ 52.9)
2. ปัจจัยโดยรวมและรายด้านทุกด้านเกี่ยวกับการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย (\bar{x} = 2.77) ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย (\bar{x} = 2.67) ด้านการได้รับความรู้และข่าวสาร (\bar{x} = 2.56) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด (\bar{x} = 2.44) ด้านการกำจัดขยะเปียก (\bar{x} = 2.35) และด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่ (\bar{x} = 2.18)

3. สมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล ที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน มีพฤติกรรมโดยรวมและรายด้านในการจัดการขยะมูลฝอยของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล ไม่แตกต่างกัน

4. สมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น โดยมีประเด็นปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน ดังนี้

1. พื้นที่ธนาคารขยะรีไซเคิลไม่เท่าพอและไม่เป็นสัดส่วน
2. ถังขยะไม่เพียงพอ
3. เปลี่ยนถังขยะที่ชำรุด
4. หางบประมาณมาซื้อถังขยะเพิ่ม
5. อยากให้มีเตาเผาขยะในหมู่บ้าน
6. การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง
7. หน่วยงานที่มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะมาให้ความรู้ในชุมชน
8. การสนับสนุนของราชการในด้านงบประมาณและส่งเสริม
9. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะอย่างต่อเนื่อง
10. ลดการใช้ถุงพลาสติก

อภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 73.5 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 52.9 อาชีพหลักของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลส่วนมากอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 52.9 รายได้เฉลี่ยในระดับครัวเรือนต่อเดือนส่วนมาก 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 44.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 – 5 คน ร้อยละ 52.9 ข้อมูลที่กล่าวมาเป็นข้อมูลที่ได้โดยตรงจากสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั้งในชุมชน โดยทั่วไปสภาพการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัวตำบลโสกกงเคเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละครัวเรือนจะต้องจัดการขยะของแต่ละครัวเรือน โดยการแยกขยะรีไซเคิล เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว พลาสติก กระดาษ จะนำไปขาย ส่วนขยะเปียกจะนำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ บางครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์ก็จะนำไปเป็นอาหารสัตว์ ส่วนขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออโรน รวบรวมไว้โดยมีหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโสกกงเคเต็นนำไปกำจัด เพื่อการควบคุมป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

แห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยเฉพาะการจัดการบ้านเรือนและการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านให้เป็นระเบียบและไม่สร้างมลพิษแก่บ้านเรือนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ อีระพล เหมะธูสินทร์ (2545 : บทคัดย่อ) การศึกษาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า องค์กรชุมชนระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ 2 รูปแบบคือ การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสนองนโยบายของทางการและการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านประโยชน์ที่จะได้รับและจุดมุ่งหมายของการดำเนินการ รวมทั้งระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านก็มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ นโยบายที่ทางราชการกำหนดขึ้น จะเกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านเป็นส่วนน้อย เนื่องจากมิได้นโยบายที่เกิดจากความต้องการหรือปัญหาของชาวบ้าน ส่วนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มุ่งตอบสนองความต้องการของชาวบ้านจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยตรงและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

2. การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน โดยภาพรวมและรายด้านในการปฏิบัติอยู่ในระดับสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐกร ชูเกียรติ (2548 : 4) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การลด การก่อเกิดขยะมูลฝอยการนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ การนำกลับไปใช้ใหม่และการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและยอมรับของสังคม ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนต่าง ๆ มากมายเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ก่อปัญหากลิ่นเหม็นและน้ำเน่าเสียที่มาจากกองขยะ ดังนั้นความรู้และความเข้าใจระบบการจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและการจัดการขยะมูลฝอยเป็นสิ่งจำเป็นมากในชุมชนปัจจุบัน

3. เปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ผลของการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการอยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ด้านการได้รับความรู้และข่าวสาร ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่ ด้านการกำจัดขยะเปียก พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนยังขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดที่อยู่อาศัยขาดการจัดการของสมาชิกในครัวเรือนในการจัดการมูลฝอย เช่น ขาดการแบ่งหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอย ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน อารีย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหามูลฝอย กรณีศึกษา ตำบลสำราญ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ปัญหาของชุมชนที่ไม่มีการจัดการขยะมูลฝอย คือ

- 1) ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดและคัดแยกมูลฝอย
- 2) ไม่มีภาชนะในการเก็บรวบรวมมูลฝอย

3) ไม่ทราบประโยชน์ของการจัดและคัดแยกมูลฝอย 4) ไม่ทราบวิธีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5) ไม่มีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรรัฐ หรือท้องถิ่นมารับผิดชอบ 6) ขาดยานพาหนะในการเก็บขนและขนาดสถานที่ทิ้งและกำจัดมูลฝอย

4. ปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสภณกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย พบว่า ประเด็นจากแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งได้ทั้งปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน ดังนี้ ด้านการได้รับความรู้และข่าวสาร ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ใหม่ ด้านการกำจัดขยะเปียก ได้แก่ ขาดหน่วยงานของรัฐมาให้ความรู้ความรู้อย่าง เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย งบประมาณในการซ่อมแซมถังขยะมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ฉัฐกร ชูเกียรติ (2548 : 4) การจัดการขยะมูลฝอย หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะการรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและการส่งการแปลงรูปขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยโดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและยอมรับของสังคมขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลเสียต่อชุมชนต่าง ๆ มากมายเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ก่อปัญหากลิ่นเหม็นและน้ำเน่าเสียที่มาจากกองขยะรอบ ๆ บริเวณ ดังนั้นความรู้และความเข้าใจระบบการจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและการจัดการขยะมูลฝอยเป็นสิ่งจำเป็นมากในชุมชนปัจจุบัน เพราะความหนาแน่นของประชากรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นและที่ดินว่างเปล่าก็น้อยลงประกอบกับปริมาณขยะมูลฝอยก็เพิ่มขึ้นประชาชนก็ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปทิ้งตามที่ดินว่างเปล่าเหมือนที่เคยปฏิบัติมาแต่ก่อนได้รัฐจึงได้เข้าจัดการเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชนและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในอนาคตของบ้านหนองบัวได้แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนคือ มีการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อเป็นการลดปัญหาขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน อารีย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหามูลฝอยกรณีศึกษา ตำบลสำราญ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งปัญหาดังกล่าวชุมชนได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขคือ การจัดการอบรมและประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้ทราบอย่างต่อเนื่อง การศึกษาดูงานวิธีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การตั้งกฎระเบียบและข้อบังคับของหมู่บ้าน และการขอรับการสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและงบประมาณจากภาครัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จากผลการวิจัยการดำเนินงานแก้ไขปัญหาก็เกิดจากกิจกรรมกระบวนการการมีส่วนร่วมพบว่า ชุมชนมีการนำมูลฝอยพวกที่สามารถย่อยสลายได้มาทำปุ๋ยหมัก ร้อยละ 56.5 ทำน้ำหมักชีวภาพ ร้อยละ 74.1 มีการจัดตั้งกองทุนรับซื้อของเก่าจำนวน 1 แห่ง และมีชาวบ้านเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนดังกล่าวร้อยละ 82.4

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น เป็นไปอย่างมีระบบการจัดการที่ดีและให้ประสพผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์การจัดการขยะมูลฝอย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ มีรถเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลโสกกนกเต็นให้บริการเก็บขยะทุกสัปดาห์ มีธนาคารขยะรีไซเคิลไว้รับซื้อขยะรีไซเคิล ดังนั้นการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน ควรจะมีการส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนมีการนำขยะเปียกขยะแห้งกลับมาใช้ใหม่ โดยขยะเปียกนำไปทำปุ๋ยหมัก ส่วนขยะแห้งที่สามารถนำไปขายหรือนำมาประดิษฐ์เป็นของประดับหรืออย่างอื่นที่สามารถจะทำได้แล้วแต่ ชนิดและประเภทของสิ่งนั้น ๆ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกกนกเต็น อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น พบว่าประชาชนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะและคัดแยกมูลฝอย ไม่ทราบประโยชน์ของการจัดการและการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่ทราบวิธีการนำขยะมูลฝอยนำไปใช้ประโยชน์ใหม่และขาดสถานที่ทิ้งและกำจัดมูลฝอยซึ่งปัญหาดังกล่าวได้นำไปสู่การตั้งกฎระเบียบและข้อบังคับของชุมชนเพื่อลดปริมาณขยะที่จะนำไปกำจัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนหรือชุมชนโดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งผลการวิจัยอาจจะนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยระดับครัวเรือนได้

2.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อเสริมสร้างการรวมกลุ่มของครัวเรือนหรือระดับคุ้มบ้านเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณชุมชน

2.3 ควรวิจัยเพื่อเสริมสร้างหรือหนุนเสริมบทบาทของนักเรียนในการเกื้อหนุนการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). สถานการณ์ขยะของไทยวิกฤตขยะ 26 ล้านตัน กำจัดได้ถูกต้องแต่ 7.2 ล้านตัน. 24 กันยายน 2558. จาก <http://thaipublica.org/2014/09/thailandsgarbage-crisis/>.
- เกรียงศักดิ์ อุดมสินโรจน์. (2543). วิศวกรรมกรกำจัดน้ำเสีย เล่มที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษม จันทร์แก้ว. (2542). นิเวศวิทยา. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- _____. (2541). เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. ม.ป.ท. : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รั้งสิต.
- โกวิท พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2551). การวิจัยเชิงคุณภาพทางมนุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัฐกร ชูเกียรติ. (2548). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยเชิงกลยุทธ์ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตำบลขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. ม.ป.ท. : มหาวิทยาลัยขอนแก่น บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา.
- ชนินทร์ เจริญกุล. (2544). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรชุมชน โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาสาธารณสุขในท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงค์. (2546). มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. สรุปสถานการณ์มลพิษในประเทศไทย 2549. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_wastehai.htm
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. รายงานประจำปี 2549. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://lib.mnre.go.th/index.php>.
- ธีระพล เหมะธูสินทร์. (2545). การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยองค์การชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิตยา เลาะห์จินดา. (2542). นิเวศวิทยา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- ประเวศ วะสี. (2540). เศรษฐกิจแห่งการพึ่งตนเอง : ความเข้มแข็งจากฐานล่าง. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- พิชชาภา พลสว่าง. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ตำบลกำแพง. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาลัยขอนแก่น : ขอนแก่น.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2545). ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2544). ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : ดี แอนด์ เอส.

- มัลลิกา ต้นสอน. (2545). การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมกมลการพิมพ์.
- วสันต์ พงศาพิชญ์. (2541). การจัดการและการกำจัดมูลฝอยของประเทศไทย. [ม.ป.ท: ม.ป.พ.].
- วิสุทธิ มหายศนันท์. (2553). ปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาล ตำบล ท่าวังผาอำเภอท่าวังผาจังหวัดน่าน. รัฐปศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ : อุตรดิตถ์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org/wiki>.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). กลยุทธ์การตลาด. กรุงเทพฯ : ธนรัชการ.
- สมาน อารีย์. (2546). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหามูลฝอย กรณีศึกษาตึกชลศรี สาราณย์ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการอนามัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ชมภูน้อย. (2553). รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจัวงาม จังหวัดอุตรดิตถ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ : อุตรดิตถ์.
- สมเพียร เกษมทรัพย์. (2541). สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต. กรุงเทพฯ : โครงการวิชาบูรณาการหมวดการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุรักษ์ ปัญญาวิวัฒน์. (2548). การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ : บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข(สรส.).
- อุษณีย์ จิตตะปาโล และนุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : จิตวิวัฒน์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโสภนกเต็น. (2555). แผนปฏิบัติการท้องถิ่น 21 (Local Agenda 21) องค์การบริหารส่วนตำบลโสภนกเต็น พ.ศ. 2555 – 2559.
- อัมพร นิमितภาคภูมิ. (2550). การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่สาย อำเภอแม่สายจังหวัดเชียงราย. ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย : เชียงราย.

บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ

- Ahmed, S.A., & Ali, M. (2004). Partnerships for solid waste management in developing countries : linking theories to realities. Habitat International, pp. 467-479.
- A.R. Redcliffe-Brown. (1940). The Andaman Lislander . New York : Free Press.
- Durkheim, Emile. (1956). The Division of Labor in Society. New York : Free Press

Fadel, M.E.I., Zeinati, M., Jisr, K., & Jamali, D.(2001). Industrial – Waste management in developing countries: The case of Lebanon. *Journal of Environmental Management* Vol. 1. pp. 281 - 300.

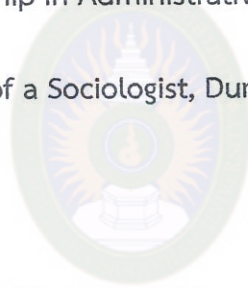
Jurczak, M.G., Tarabula, M. & Read,A.D. (2003). Increasing participation in rational municipal waste management – a case study analysis in Jaslo City (Poland) *Resources, Conversation and Recycling* Vol. 38. pp. 67-88.

Kaseva, M.E., Mbuligwe, S.E., & Kassenga,G. (2002). Recycling inorganic domestic solid waste : results from a pilot study in Dar es Salaam City, Tanzania, *Resources, Conversation and Recycling*, Vol. 35. pp. 243-257.

Maciver, Robert M. (1964). *Freedom and Control in Modren Society* Van Nostrand **Series in Sociologg**. Veginia : Octagon Books.

Parson, Talcott. (1960). *Administrative Science Quarterly. Effective of Size, Complexity and Ownership in Administrative Intensity*. New York : Holt, Rinchart & Winston

Robert E. Park. (1979). *Biography of a Sociologist*, Durham, N.C. : Duke University Pa Press.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน ของสมาชิกในกลุ่ม
ธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหนองบัว ตำบลโสกนกเต็น อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติ (3,2,1) เกี่ยวกับการจัดการขยะที่ตรงกับ การปฏิบัติจริงของท่านเพียงช่องเดียว

3 หมายถึง ท่านได้ปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่านอย่างสม่ำเสมอ

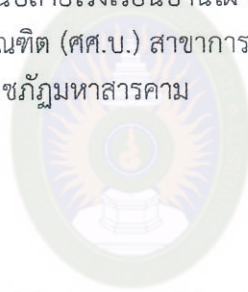
2 หมายถึง ท่านได้ปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่านเป็นบางครั้ง

1 หมายถึง ท่านไม่เคยปฏิบัติเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่านเลย

พฤติกรรมต่าง ๆ ของการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ		
	3	2	1
การได้รับความรู้และข่าวสาร			
1. การเข้าร่วมอบรม/ประชุม เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย			
2. การได้รับข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย			
3. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย			
การทิ้งขยะมูลฝอย			
1. ท่านแนะนำให้สมาชิกภายในครัวเรือนทิ้งขยะลงในถังขยะที่จัดไว้			
2. หากสมาชิกภายในครัวเรือนคนใดคนหนึ่งไม่ทิ้งขยะลงในถังจะมีการกล่าวตักเตือน			
3. ท่านทิ้งขยะมูลฝอยลงในถังขยะที่จัดไว้เป็นตัวอย่างแก่สมาชิกภายในครัวเรือน			
4. การจัดหาถังขยะหรือที่รองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอกับปริมาณขยะ			
การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนกำจัด			
1. มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งรวมกับถังขยะของ อบต.			
2. การนำขยะมูลฝอยที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ไปทำลายโดยการเผา			
3. การนำขยะที่ทำลายไม่ได้ไปทิ้งในถังขยะของ อบต.			
4. การนำขยะมูลฝอย เช่น กระป๋อง กระดาษ ฯลฯ ไปจำหน่าย			
การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย			
1. จัดหาถังขยะรวมเพื่อรวบรวมมูลฝอยภายในครัวเรือน			
2. นำขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนไปทิ้งรวมไว้กับถังขยะของ อบต. รอการนำไปทิ้งของพนักงาน			
3. หมั่นดูแลถังขยะรวมของครัวเรือนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้			
4. ส่งเสริมให้สมาชิกภายในครัวเรือนเก็บรวบรวมขยะอย่างเป็นระบบ			

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นางสาวนิอร รุดชาติ
วันเดือนปีเกิด วันที่ 5 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537
สถานที่เกิด อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ 092-141-0503
e-mail niorn-nun30517@hotmail.com
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนโคกโกโคกกลาง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2555 มัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
กำลังศึกษา ศิลปะศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวจิตรหทัย พันธุ์สรระน้อย
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 1 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2537
สถานที่เกิด	อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน	80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์	096-165-8944
e-mail	pansranoi.1994@hotmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม อำเภอบ้านพล จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2555	มัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม อำเภอบ้านพล จังหวัดขอนแก่น
กำลังศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY